

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Anett Resik

ISO 26000 STANDARDI RAKENDAMINE EESTIS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: dotsent Natalja Gurvitš

Tallinn 2017

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud teiste autorite kõikidele töödele, oluliste seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Anett Resik

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 142351

Üliõpilase e-posti aadress: anett.resik@gmail.com

Juhendaja dotsent Natalja Gurvitš

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	3
SISSEJUHATUS	4
1. VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE TEOREETILINE KÄSITLUS	6
1.1. Vastutustundliku ettevõtluse areng	6
1.2. Vastutustundliku ettevõtluse tähtsus ettevõttele	10
1.3. Vastutustundlik ettevõtlus Eestis	12
2. ISO 26000 STANDARDI KÄSITLUS.....	15
2.1. ISO 26000 standardi olemus	15
2.2. ISO 26000 standardi kasutamine maailmas	18
3. UURING ISO 26000 STANDARDI RAKENDAMISEST EESTIS	22
3.1. Uuringu meetodika ja valimi kirjeldus.....	22
3.2. Uuringu tulemused	23
3.3. Järeldused ja ettepanekud.....	34
KOKKUVÕTE	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	40
SUMMARY	42
LISAD.....	44
Lisa 1. ISO 26000 standardi põhiteemad ja küsimused	44
Lisa 2. Läbiviidud küsitluse ankeet.....	46
Lisa 3. Läbiviidud küsitluse vastused	53
Lisa 4. Väidete 1-9 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed	59
Lisa 5. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed	60
Lisa 6. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised tegevusvaldkondade kaupa	61
Lisa 7. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised töötajate arvu kaupa	62
Lisa 8. Väidete 18-20 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed	63
Lisa 9. Väidete 21-25 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed	64

ABSTRAKT

Bakalaureusetöö pealkiri on: ISO 26000 standardi rakendamine Eestis

Vastutustundlik ettevõtlus aitab panustada jätkusuutlikku arengusse, mistõttu on nii ettevõtted kui ka huvirühmad hakanud teadvustama vastutustundliku ettevõtluse vajadust. Ettevõtetele annab sotsiaalse vastutuse alal juhiseid ISO 26000 standard. Käesoleva töö uurimisprobleemiks oli vähene teave ISO 26000 standardi rakendamisest vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas Eestis. Sellest lähtuvalt oli bakalaureusetöö eesmärk välja selgitada kui laialdaselt on ISO 26000 standard tänapäeval Eestis kasutusele võetud. Samuti sooviti välja selgitada teadlikkus ISO 26000 standardist ning standardi rakendamise ja mitterakendamise peamised põhjused. Bakalaureusetöös kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit ning eesmärgi saavutamiseks viidi läbi vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas läbi elektrooniline küsitlus.

Läbiviidud uuringust selgus, et ISO 26000 standard ei olnud tänapäeval Eestis vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas kuigi laialdaselt kasutust leidnud. Suur osa ettevõtetest ei olnud teadlikud standardi olemasolust või sisust, kuid positiivne oli asjaolu, et ettevõtted soovisid saada standardi kohta rohkem informatsiooni. Standard oli ettevõtetes kasutusel, kuna annab juhiseid sotsiaalse vastutuse alal ning sisaldab olulist informatsiooni vastutustundlikust ettevõtlusest. Standard ei olnud ettevõtetes kasutusel peamiselt seetõttu, et ettevõtted ei olnud standardist teadlikud, ei olnud sellest piisavalt informeeritud või teadmised sotsiaalse vastutuse alal olid piisavad.

Käesoleva töö tulemused võiksid olla abiks vastutustundliku ettevõtluse edendamisel arvestades ettevõtete soovi saada rohkem informatsiooni ISO 26000 standardist ja vastutustundlikust ettevõtlusest.

Võtmesõnad: ISO 26000, standard, vastutustundlik ettevõtlus, ettevõtte sotsiaalne vastutus.

SISSEJUHATUS

Kõikidel ettevõtetel on võimalus aidata kaasa parema keskkonna ja ühiskonna loomisele, panustades läbi vastutustundliku ettevõtluse jätkusuutlikku arengusse. Vastutustundlik ettevõtlus hõlmab erinevaid valdkondi, võttes arvesse nii sotsiaalset keskkonda kui ka loodus-, töö- ja turukeskkonda. Huvigrupid väärtustavad tänapäeval aina rohkem selliseid ettevõtteid, kes arvestavad ühiskonna ja keskkonna huvide ja vajadustega. Seega toob vastutustundlik ettevõtlus kasu ka ettevõtetele, sest seeläbi paraneb ettevõtte maine, mis omakorda meelitab ligi töötajaid, tarbijaid, äripartnereid ja teisi huvigruppe. Vastutustundliku ettevõtluse paremaks mõistmiseks ja rakendamiseks on välja antud ISO 26000 standard, mis pole erinevalt teistest ISO 26000 standarditest mõeldud sertifitseerimiseks.

Vastutustundlik ettevõtlus on aktuaalne teema, sest aina rohkem on hakatud sellele tähelepanu pöörama meedias ning ettevõtted on hakanud rakendama vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid oma tegevuses. Üle maailma on uuritud ISO 26000 standardi kasutamist ettevõtetes. Eestis ei ole viidud läbi uuringuid, mis selgitaksid standardi ISO 26000 rakendamist vastutustundlike ettevõtete seas. Sellest tulenevalt on sõnastatud ka käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleem – vähene teave ISO 26000 standardi rakendamise kohta vastutustundlike ettevõtete seas Eestis.

Võttes arvesse uurimisprobleemi, on püstitatud järgnevad uurimisküsimused, millele leitakse töö käigus vastused:

- Milline on ettevõtete teadlikkus ISO 26000 standardist?
- Kui suur on ISO 26000 standardi kasutavate ettevõtete hulk?
- Millised on ISO 26000 standardi rakendamise ja mitterakendamise peamised põhjused?

Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada välja milline on vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete teadlikkus ISO 26000 standardist, kui laialdaselt on standard Eestis kasutusel ning millised on standardi rakendamise ja mitterakendamise peamised põhjused.

Samuti pakkuda välja võimalikud lahendused teadlikkuse tõstmiseks nii vastutustundlikust ettevõtlusest kui ka ISO 26000 standardist. Bakalaureusetöö tulemused võiksid olla abiks vastutustundliku ettevõtluse edendamisel Eestis.

Eesmärgi täitmiseks seati järgmised uurimisülesanded:

- 1) anda ülevaade vastutustundliku ettevõtluse olemusest ja arengust;
- 2) anda ülevaade vastutustundliku ettevõtluse tähtsusest ettevõttele;
- 3) anda ülevaade vastutustundlikust ettevõtlusest Eestis;
- 4) anda ülevaade ISO 26000 standardist ehk sotsiaalse vastutuse juhiseist;
- 5) anda ülevaade ISO 26000 standardi kasutamisest maailmas;
- 6) viia läbi küsitlus ISO 26000 standardi rakendamise kohta Eestis, analüüsida saadud tulemusi, teha järeldused ja ettepanekud.

Bakalaureusetöö uurimisobjekt on ISO 26000 standardi rakendamine vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas Eestis. Eesmärgi saavutamiseks kasutatakse kvantitatiivset analüüsimeetodit ning andmete kogumiseks *Google Forms* keskkonnas koostatud struktureeritud küsimustikku.

Ülesehituselt jaguneb töö kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis käsitletakse vastutustundliku ettevõtluse arengut erinevates etappides ja antakse ülevaade selle tähendusest läbi aastakümnete. Selgitatakse vastutustundliku ettevõtluse tähtsust ettevõtetele. Lisaks antakse ülevaade sotsiaalsest vastutusest Eestis.

Teine peatükk keskendub ISO 26000 standardile. Tutvustatakse standardi olemust, selle sisu ja ülesehitust. Vaadeldakse varasemaid uuringuid seoses ISO 26000 standardi kasutamisest mujal maailmas.

Kolmas peatükk sisaldab uurimuse metoodika ja valimi kirjeldust, vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas läbiviidud ankeetküsitluse tulemuste analüüsi, mille põhjal tehakse järeldused ja ettepanekud.

Töö autor soovib tänada juhendaja dotsent Natalja Gurtvitšit ning kõiki uuringus osalenud ettevõtteid.

1. VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE TEOREETILINE KÄSITLUS

1.1. Vastutustundliku ettevõtluse areng

Vastutustundliku ettevõtluse (ing.k *corporate social responsibility*) mõistet hakati kasutama alates 1960ndatest, mõningate andmete järgi ka juba 1950ndatest. Vastutustundliku ettevõtluse arengut käsitletakse kolmes etapis, kusjuures iga etapp kirjeldab peamisi probleeme ühiskonnas, mis andsid hoogu vastutustundlikku ettevõtluse tekkimisele. (Katsoulakos *et al.* 2004)

Esimene etapp on määratletud ajavahemikuga 1960-1990. Seda etappi iseloomustavad kliimamuutused ja globaalne soojenemine, mida põhjustas peamiselt süsinikdioksiid ja teised kasvuhoonegaasid, mis sattusid õhku tööstusprotsesside, fossiilkütuse põletamise ning muu inimtegevuse tagajärjel. (Ibid.) Ettevõtted müüsid tooteid, mis olid kahjulikud keskkonnale (Rahman, 2011). Oli tekkinud vajadus ökoloogiliselt jätkusuutlikuks arenguks. Olukorra parendamiseks loodi erinevaid organisatsioone, sealhulgas ka Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Keskkonnaprogramm (ing.k *United Nations Environment Programme*). (Katsoulakos *et al.* 2004) Etapi teises pooles kerkisid esile probleemid, mis olid seotud vaesusega, sotsiaalse ebavõrdsusega ja ühiskonna survega, levis korrupsioon ning moraalsus kannatas tihtipeale raha ja võimu tõttu. Ühiskonnal ei olnud võimalik aidata inimesi, kes ise enam majanduslikult hakkama ei saanud. (Katsoulakos *et al.* 2004) Vastutustundlik ettevõtlus hõlmas teemasid, mis olid seotud peamiselt töötajatega (töötingimused, töösuhted), suhted klientide ja muude sidusrühmadega (Crane *et al.* 2008, 36). Sai tuntuks Bruntlandi komisjoni ehk Maailma Keskkonna-ja Arengukomisjoni poolt avaldatud raport, mis käsitles jätkusuutliku arengu olemust. Selle järgi tähendab jätkusuutlik areng seda, et praeguse põlvkonna vajaduste rahuldamine ei tohi toimuda tulevaste põlvkondade vajaduste rahuldamise arvelt. Aruandlus oli seotud peamiselt keskkonnaprobleemidega. (Katsoulakos *et al.* 2004)

Teine etapp leidis aset aastatel 1990-2000, mil peamine probleem oli liiga suure koguse heitgaaside sattumine atmosfääri. Meedia ning uudsete informatsiooni ja

kommikatsioonitehnoloogiate kaudu oli võimalik suurendada ettevõtete läbipaistvust. Kodanike, tarbijate, riigiastutuste ja investorite huvi vastutustundliku ettevõtluse vastu suurenes märgatavalt, mistõttu muutus vastutustundlik ettevõtlus aina populaarsemaks. Samuti arendati edasi jätkusuutliku arengu mõistet ja rõhuti selle vajalikkusele ning üleüldse hakkas ühiskonnas levima keskkonnasõbralikum mõtlemine. Ettevõtted tõid lisaks keskkonnaprobleemidele aruannetesse sisse ka teisi ühiskonnas esinevaid probleeme. Aruandluse edendamiseks loodi abistavaid organisatsioone, sealhulgas Globaalne Aruandlusalgatus (ing.k *Global Reporting Initiative*), mille eesmärk oli anda rahvusvahelisi juhiseid jätkusuutlikuks aruandluseks. (Ibid.)

Kolmas ning ühtlasi ka viimane etapp sai alguse aastal 2000 ning kestab siiani. Vastutustundlik ettevõtlus on ühiskonnas väga levinud, selle põhimõisted on kehtestatud ning see kuulub ettevõtte juhtimistegevusesse. Ettevõtted nii Saksamaal, Inglismaal, Prantsusmaal kui ka teistes Euroopa riikides usuvad, et vastutustundlik ettevõtlus tagab pikaajalise edu, seda kinnitavad mitmed läbiviidud uuringud. (Ibid.)

Vastutustundliku ettevõtluse tähendus on alates selle tekkimisest aastakümnetega muutunud, võttes arvesse iga ajaperioodi sotsiaalseid, majanduslikke, poliitilisi ja keskkonnaalaseid muudatusi ning peamisi probleeme nimetatud valdkondades. (Rahman, 2011)

1950ndaid iseloomustab kõige paremini mitte niivõrd vastutustundlik tegutsemine, vaid suhtumise muutumine ning uue mõttelaadi omistamine (Crane *et al.* 2008, 26). Ettevõtjad hakkasid tundma, et neil on teatud kohustused ühiskonna ees. Howard R. Bowen, kes oli üks vastutustundlikku ettevõtluse kõige varasematest eestvedajatest ja teostajatest, defineeris vastutustundlikku ettevõtlust kui ettevõtjate kohustust tegutseda vastavalt sellistele põhimõtetele ning võtta vastu selliseid otsuseid, mis oleksid vastavuses ühiskonna väärtuste ja eesmärkidega (Rahman, 2011). Antud definitsioon oli sel ajaperioodil kõige märkimisväärsem, mistõttu kutsutakse Bowenit ühtlasi ka vastutustundliku ettevõtluse isaks (Crane *et al.* 2008, 25).

1960ndatel levis arusaam vastutustundlikust ettevõtlusest kui ettevõtte ja ühiskonna vahelisest suhtest, millele ettevõtte peab kindlasti tähelepanu pöörama oma eesmärkide täitmisel. Lisaks rõhutati, et vastutustundliku ettevõtluse puhul on kõige olulisem ettevõtte vaba tahe, valmisolek lisakulutusteks ning selleks, et ei ole võimalik mõõta otsest majanduslikku kasu tehtud kulutuste eest. (Crane *et al.* 2008, 27).

Majandusteadlane William C. Frederick lähenes vastutustundlikku ettevõtluse mõistele ressursside poole pealt. Nimelt tema arvates ei tohiks ettevõtted ressursse kasutada ainult enda huvides. Ettevõtted peaksid tagama, et tootmiseks kasutatavaid majanduslikke vahendeid ja ressursse kasutataks vaid sellisel viisil, et tootmine ja jaotus tagaks sotsiaal-majandusliku heaolu. (Rahman, 2011)

Selle ajaperioodi kõige silmapaistavam teadusartiklite autor oli Keith Davis, kes töötas välja vastutustundliku ettevõtluse mudeli (*model of corporate social responsibility*). Vastutustundliku ettevõtluse mudel koosneb viiest väitest, mis kirjeldavad kuidas ja miks peaksid ettevõtted järgima kohustust võtta kasutusele meetmeid, mis parandavad nii ühiskonna kui ka ettevõtte heaolu. Esiteks ta väitis, et ettevõtte sotsiaalne vastutus tuleneb ettevõtte mõjust ühiskonna heaolu ja erinevate sotsiaalsete probleemide üle. Teisena tõi ta välja, et vastutustundlik ettevõtte peaks ühiskonna heaolu nimel olema avatud sotsiaalsete probleemide lahendamisele ning koostama ja avalikustama sotsiaalse vastutuse aruandeid. Kolmandana peaksid vastutustundlikud ettevõtted kindlasti enne toodete või teenuste pakkumist hindama nendega kaasnevat sotsiaalset kasu ja kahju ning vastavalt sellele edasi tegutsema. Neljandana oli ta arvamisel, et vastutustundlikul ettevõttel on õigus küsida pakutava toote või teenuse eest tarbijalt kõrgemat hinda. Viimasena tõi Keith Davis oma mudelis välja, et vastutustundlik ettevõtte peaks aitama lahendada ühiskonnas esile kerkinud sotsiaalseid probleeme, isegi kui need ei kuulu ettevõtte tavapärasesse tegevuspiirkonda. (Keith...2008)

1960ndate lõpus ning uue aastakümne alguses hõlmas vastutustundlik ettevõtlus teemasid, mis olid seotud peamiselt töötajatega (töötingimused, töösuhted), suhted klientide ja muude sidusrühmadega. Samuti iseloomustas uut aastakümnet elanikkonna heaoluga arvestamine ning elukvaliteedi parendamine. (Crane *et al.* 2008, 34).

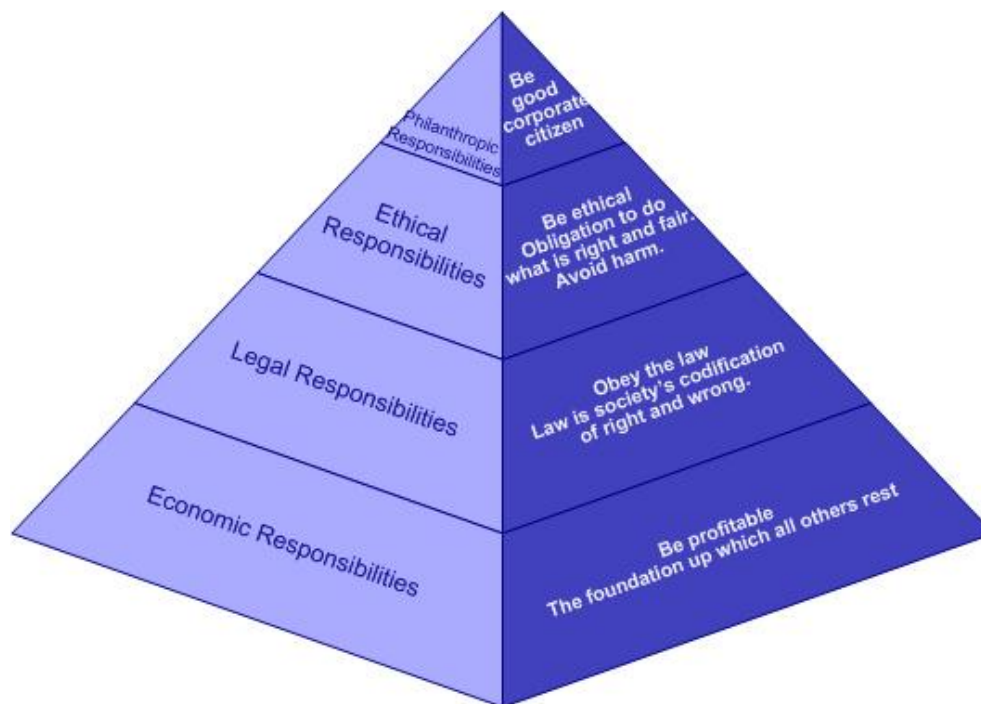
Aastal 1970 tutvustas äriees Harold Johnson enda arusaama vastutustundlikust ettevõtlusest. Tema arvates ei keskendu ettevõtte ainult kasumi teenimisele, vaid arvestab seda tehes ka kaastöötajate, tarnijate, vahendajate, kohaliku kogukonna ja elanikkonna huvidega. Vastutustundliku ettevõtte juht ei mõtle ainult endale, vaid hoolib ka kaastöötajate ja elanikkonna heaolust. (Rahman, 2011)

Mõttekaaslased Eilbirt ja Parket usuvad, et vastutustundlik ettevõtlus seisneb selles, et ettevõttel on oluline roll ühiskonna ja keskkonna probleemide lahendamisel ja isegi nende ennetamisel. 1970ndate alguses viisid nad läbi uuringu, mille eesmärk oli välja selgitada, mis tähendab vastutustundlik ettevõtlus ettevõtete jaoks. Tulemused näitasid, et 100% uuringus

osalevate ettevõtete jaoks oli selleks vähemiku palkamine, millele järgnesid mure keskkonna vastu (95%), vähemuse koolitamine (91%), panus haridusse (91%), panus kunstisse (83%), töökogemusteta või pikka aega töötava inimeste palkamine (79%), töökogemusteta või pikka aega töötava inimeste koolitamine (66%), linnade renoveerimine (62%) ja inimõigused (58%). (Crane *et al.* 2008, 32-33).

1980ndatel jätkati vastutustundlikku ettevõtluse uurimise ning mõiste arendamisega. Leiti seos vastutustundliku ettevõtluse ja kasumlikkuse vahel. Tänu vastutustundliku ettevõtlusele ettevõtte maine kasvab, mis suurendab tarbijate usaldust pakutavate toodete ja teenuste vastu, mis omakorda toob ettevõttele rohkem kliente. (Rahman, 2011).

Aastal 1983 avaldab Archie B. Carroll oma arvamuse vastutustundlikust ettevõtlusest, mille kohaselt on vastutustundlik ettevõtlus käitumine, mis on majanduslikult kasumlik, seaduslik ning eetiliselt ja sotsiaalselt abistav. Vastutustundlik ettevõtlus koosneb majanduslikest, õiguslikest, eetilistest ja vabatahtlikest kohustustest (vt joonis 1). (Carroll, 1991)

Joonis: Carrolli püramiid vastutustundlikust ettevõtlusest

Allikas: Carroll 1991

1990ndatel ilmus võrreldes eelmiste perioodidega väga vähe uusi käsitlusi vastutustundlikust ettevõtlusest. Kaks teadlast Woodward ja Clyde kirjeldavad vastutustundlikku ettevõtlust kui ettevõtte ja ühiskonna vahelist lepingut, mille kohaselt ühiskond annab ettevõttele loa tegutseda juhul kui ettevõtte täidab teatud kohustusi. Hopkins defineeris vastutustundlikku ettevõtlust kui ettevõtte siseste ja väliste sidusrühmade eetilist ja sotsiaalselt vastutustundlikku kohtlemist. Vastutustundlikku ettevõtlust hakati nägema kui ettevõtte suhet kõikide sidusrühmadega, sealhulgas klientide, töötajate, ühiskonna, investorite, valitsuse, tarnijate ja konkurentidega. (Ibid.)

21.sajandil on vastutustundlik ettevõtlus on väga levinud arenenud riikides, kuid mitte arengumaades, kus teadmiste ja kogemuste puudumise tõttu ei tunne ettevõtteid kohustust ühiskonna ees. Aruandlus on muutunud paljudes riikides kohustuslikuks, kusjuures paljud ettevõtteid on lisanud aruanded ka oma kodulehtedele. Tänu sellele on kõikidel soovijatel võimalik saada ülevaadet ettevõtte panusest ühiskonda. (Rahman, 2011)

Euroopa Komisjon kirjeldab vastutustundlikku ettevõtlust kui arusaama, mille kohaselt on ettevõtte vabatahtlikult oma äritegevusesse ning suhtesse sidusrühmadega integreerinud sotsiaalsed ja keskkonnavalased aspektid (Corporate...).

Maailma Jätkusuutliku Arengu Ärinõukogu (ing.k *World Business Council for Sustainable Development*) on defineerinud vastutustundlikku ettevõtlust kui ettevõtte jätkuvat kohustust käituda eetiliselt ja panustada jätkusuutlikku arengusse, parandades samal ajal töötajate ja nende perekondade, kohaliku kogukonna ning terve ühiskonna elukvaliteeti. (Rahman, 2011)

Tänapäeval on lisaks eelnevalt mainitud definitsioonidele ilmunud vastutustundlikust ettevõtlusest mitmeid teisigi käsitlusi erinevate organisatsioonide ja spetsialistide poolt. Vastutustundlikule ettevõtlusele pööratakse suurt tähelepanu ajakirjanduses ning viiakse läbi erinevaid seminare, mille eesmärgiks on tutvustada vastutustundlikku ettevõtlust ja selle tähtsust nii ühiskonnale kui ka ettevõttele.

1.2. Vastutustundliku ettevõtluse tähtsus ettevõttele

Vastutustundlik ettevõtlus hõlmab nii ettevõttesisest kui ka -välist tegevust, mida nimetatakse vastavalt sisemiseks ja välimiseks dimensiooniks. Ettevõttesisene tegevus on seotud peamiselt inimressursside juhtimise, tööohutuse ja töötervishoiu, muutustega kohanemise ning keskkonnamõjude ja loodusvarade juhtimisega. Ettevõtteväline tegevus

keskendub kohaliku kogukonna, ettevõtte partnerite, tarnijate ja tarbijate, inimõiguste ning ülemaailmsete keskkonnaprobleemidele. (Green Paper...2001)

Kuigi esmapilgul võib tunduda, et vastutustundlik ettevõtlus nõuab ettevõttelt lisakulutusi ja –vaeva, millest saab kasu ainult ühiskond, siis tegelikult on tegemist pikaajalise investeeringuga, mis on ettevõtte jaoks samamoodi kasulik. Pöörates tähelepanu töötajate heaolule, suureneb töötajate motivatsioon, pühendumus ja produktiivsus. See julgustab töötajaid mõtlema välja innovatiivseid viise, kuidas vähendada ettevõtte kulusid ja maksimeerida kasumit. Töötajad on lojaalsemad, nende suhtumine ettevõttesse muutub positiivsemaks ning väheneb tööluuside arv. Töötajate heaolust hoolimine muudab ettevõtte paremaks tööandjaks, mis aitab kaasa oskustöölise kaasamise ja nende hoidmisesse. (Asemah *et al.* 2013) Ameerika Ühendriikides viidi 2016. aastal 1020 töötava noore seas läbi uuring, mille eesmärk oli teada saada, kui tähtis on töökoha juures asjaolu, et ettevõtte tegeleb vastutustundliku ettevõtlusega. Uuringust selgus, suur osa noortest eelistab töötada vastutustundliku ettevõtlusega tegelevas ettevõttes, kusjuures 75% vastajatest on nõus saama isegi selle nimel madalamat palka. 88% vastajatest tunneb, et vastutustundliku ettevõtlusega tegelevas ettevõttes töötamine muudab nende töö rahuldust pakkuvamaks. 83% vastajatest kinnitab, et nad oleksid sellises ettevõttes töötades ettevõttele lojaalsemad. Tööd otsides peab 76% noortest oluliseks, et ettevõtte panustaks ühiskonda ja keskkonda ning 64% vastajatest ei võta vastu tööd ettevõttes, kes seda ei tee. (Millennial...2016)

Pakkematerjali vähendamine, kõige optimaalsema transpordiviisi kauba kohaletoimetamiseks valimine ja teised keskkonnast hoolivad tegevused alandavad keskkonnamõjusid, kuid samal ajal ka vähendavad ettevõtte tegevuskulusid (Asemah *et al.* 2013). Ettevõtted on täheldanud, et tänu ressursside väiksemale kasutamisele on suurenenud ettevõtte kasumlikkus ja konkurentsivõime (Green Paper...2001).

Vastutustundliku ettevõtlusega tegelemine tõstab ettevõtte mainet ja usaldusväarsust, mis meelitab ligi nii uusi äripartnereid, tarnijaid, investoreid, tarbijaid kui ka teisi huvirühmi. Head suhted äripartnerite ja tarnijatega on olulised, kuna nendega koostööd tehes on võimalik vähendada ettevõtte kulusid, lihtsustada protsesse ja tõsta kvaliteeti. Pakkudes tooteid ja teenuseid parima kvaliteedi ja teenindusega, arvestades samal ajal tarbija soovide ja vajadustega, tagatakse pikaajalised suhted klientidega. (Green Paper...2001) Inglismaal 2015. aastal 52 vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas läbiviidud uuringust selgus, et 56,5% ja 8,7% ettevõtetest kinnitavad, et pärast vastutustundliku ettevõtlusega tegelema hakkamist kasvas tarbijate hulk vastavalt suurel ja väga suurel määral (Khamah, 2015). 2014.

aastal viidi Ameerika Ühendriikides läbi uuring, milles osales 30000 tarbijat 60 erinevast riigist nii Ladina-Ameerikast, Aasia ja Vaikse ookeani ning Lähis-Ida ja Aafrika piirkondadest. Tuli välja, et keskmiselt 52% tarbijatest on ostanud vastutustundliku ettevõtlusega tegelevalt ettevõttelt vähemalt ühe toote või teenuse viimase poole aasta jooksul. Keskmiselt 52% vastajatest veenduvad enne ostmist, et tegemist on vastutustundliku ettevõtlusega tegeleva ettevõtte poolt pakutava toote või teenusega. (Global...2014)

Ettevõtetel on suur mõju ühiskonna ja keskkonna heaolu üle, mistõttu peaks ettevõtte tegevusega kaasnema kindlasti vastutustundlik mõtlemisviis, kuna seeläbi saab ettevõtte anda enda panuse jätkusuutlikku arengusse. Igal ettevõttel on teatud võim ning ettevõtted peaksid oskama seda mõistlikult kasutada. (Asemah *et al.* 2013)

Pikas perspektiivis on edukad ja teenivad suuremat kasumit vastutustundliku ettevõtlusega tegelevad ettevõtted, kuna nad on nii tarbijate, töötajate, äripartnerite, tarnijate, investorite kui ka teiste huvirühmade seas kõrgelt hinnatud. Huvirühmad peavad vastutustundlikku ettevõtlust oluliseks teguriks otsuste langetamisel. Näiteks eelistavad tarbijad osta nende ettevõtete kaupu, mille tootmisel on lähtunud keskkonnasäästlikest põhimõtetest ning töötajad kandideerida tööle nendesse ettevõtetesse, kes hoolivad oma töötajate heaolust.

1.3. Vastutustundlik ettevõtlus Eestis

Eestis on vastutustundliku ettevõtluse kontseptsioon suhteliselt uus. Aina rohkem ettevõtteid on hakanud selle kohta huvi tundma ning rakendama vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid oma tegevusse. Selles protsessis on suur mõju olnud Euroopa Liidul, kes toetab vastutustundliku ettevõtluse rakendamist. (The Main...2016)

2016. aastal viis Eesti Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium Eestis ettevõtete seas läbi uuringu, mille eesmärgiks oli välja selgitada vastutustundliku ettevõtlusega seotud olukord Eestis. Viidi läbi küsitlus, millele vastas 81 ettevõtet. Uuringust selgus, et ettevõtete teadlikkus vastutustundlikust ettevõtlusest on väga hea. 87,7% vastajatest on tuttavad vastutustundliku ettevõtluse mõiste ja ühtlasi ka selle tähendusega. 4,9% olid teadlikud selle olemasolust, kuid polnud kursis selle tähendusega ning ülejäänud 7,4% ei olnud vastutustundlikust ettevõtlusest kuulnud. Suur osa ettevõtetest (87,7%) tegeleb vastutustundliku ettevõtlusega. Kõige rohkem väljendub vastutustundlik ettevõtlus ettevõtetes parema töökeskkonna loomisel (85,9%), koolituste läbiviimisel (84,5%) ning kliendi rahulolu

suurendamisel (81,7%). Vastutustundliku ettevõtlusega tegelemine on ettevõtetele toonud kõige rohkem head mainet (91,5%), positiivset sotsiaalset mõju (80,3%), lisandväärtust turul (77,5%) ning töötajate rahulolu (77,5%). (Ibid.)

Eestis edendab vastutustundlikku ettevõtlust ning ühendab vastutustundliku ettevõtlusega tegelevaid ettevõtteid Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum, mis on tegutsenud alates 2005. aastast. Organisatsiooni peamine eesmärk on tutvustada vastutustundliku ettevõtluse olemust, rõhutada selle tähtsust ja kasulikkust nii ühiskonnale kui ka ettevõttele ning kutsuda üles kõiki ettevõtteid tegutsema vastutustundlikumalt. (Meist) Foorumiga on liitunud hetkel 62 ettevõtet, kelle hulgas on nii äriettevõtted, sotsiaalsed ettevõtted kui ka eraisikud (Liikmelisus).

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum viib 2-3 korda aastas läbi vastutustundliku ettevõtluse teemalisi seminare. Lisaks seminaridele on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum algatanud mitmeid projekte seoses vastutustundliku ettevõtlusega. Näiteks aastatel 2014-2015 viidi läbi programm, milles osales 41 ettevõtet ning mille eesmärk oli luua tasakaal töö-, pere- ja eraelus läbi muutuste organisatsioonikultuuris. (VEF projektid)

2007. aastal käivitas Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum Vastutustundliku Ettevõtluse Indeksi, mille eesmärk on hinnata ettevõtetel oma tegevust ning tunnustada parima tulemuse saavutanud ettevõtteid pronks-, hõbe- ja kuldtaseme kvaliteedimärgistega. Väljateenitud märgis aitab koguda ettevõtetel tuntust nii investorite, klientide, tarbijate, äripartnerite seas ja avalikus sektoris ning suurendada usaldusväärsusust sise- ja välisturgudel. (Indeks) Indeksi arvutamiseks on kasutatud ankeeti, mis koosneb neljast osast (osakaalud koondhindest on toodud sulgudes): ettevõtte strateegia (20%), põhimõtete integreerimine (20%), tegevusvaldkondade juhtimine (40%) ja tulemuste hindamine, aruandlus ja kommunikatsioon (20%) (Vastutustundliku...). Ettevõtetele, kes ei ole Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liikmed, on ankeedi täitmine tasuline. Kui ettevõtte ei taha kohe tasulist ankeeti täita, on võimalik täita tasuta lühitest. Lühitesti tulemuse põhjal saab ettevõtte otsustada, kas see on tema arvates piisav konkursil osalemiseks või mitte ning vastavalt sellele edasi tegutseda.

Vastutustundliku ettevõtluse mõistet on käsitletud mitmed majandusteadlased, akadeemikud ja organisatsioonid läbi aastakümnete. Vastutustundlik ettevõtlus tähendab, et ettevõtte arvestab oma otsustes ja tegevustes nende laiema mõjuga. Ettevõtte annab vabatahtlikult panuse parema ühiskonna ja puhtama keskkonna loomise heaks. Vastutustundliku ettevõtlusega tegelemisele ning selle olulisusele on hakatud aina rohkem

tähelepanu pöörama. Ettevõtted on hakanud mõistma selle kasu nii ühiskonnale kui ka ettevõtetele. Kokkuvõttes on edukamad need ettevõtted, kes tegelevad vastutustundliku ettevõtlusega, kuna huvigrupid väärtustavad aina rohkem ettevõtte juures sotsiaalse vastutuse tegurit. Ka Eestis on suureneb teadlikkus vastutustundlikust ettevõtlusest ning sellega tegelevate ettevõtete hulk.

2. ISO 26000 STANDARDI KÄSITLUS

2.1. ISO 26000 standardi olemus

Vastutustundliku ettevõtluse paremaks mõistmiseks ja rakendamiseks andis Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (ing.k *International Organization of Standardization*, ISO) 2010. aastal välja sotsiaalse vastutuse juhise ehk ISO 26000. Erinevalt teistest ISO standarditest on tegemist juhiseiga, mistõttu pole nimetatud standard mõeldud sertifitseerimiseks. (Juhis...)

Standardit võivad kasutada nii avalikus, era- kui ka mittetulundussektoris tegutsevad ettevõtted, kuid riigi ülesandeid täitvad ettevõtted ei tohi muuta või asendada oma kohustusi riigi ees. Seda saavad kasutada nii arenenud riikide kui ka arengumaade ettevõtted ning väikesed kui ka suured rahvusvahelised ettevõtted. Samuti on standard sobilik nii nendele ettevõtetele, kes alles alustavad vastutustundliku ettevõtlusega kui ka nendele, kes on sellega juba tegelema ning soovivad oma teadmisi täiendada. Seega on standard mõeldud kõikidele ettevõtetele olenemata nende tüübist, asukohast, suurusest või teadmistest vastutustundliku ettevõtluse alal. (Ibid.)

Standard koosneb seitsmest peatükist (vt tabel 1). Esimesed kaks peatükki on sissejuhatavad ning lühikesed. Esimeses peatükis on määratletud standardi käsitlusala ning teises peatükis on toodud välja standardiga seotud põhiterminid. Kolmas peatükk annab põhjaliku ülevaate vastutustundliku ettevõtluse ajaloost ning selle olemusest. Neljas peatükk käsitleb vastutavust, läbipaistvust, eetilist käitumist, huvirühmade huvide austamist ja teisi vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid. Järgmine peatükk keskendub sotsiaalse vastutuse omaksvõtule ja huvirühmade kaasamisele. Kuuendas peatükis on välja toodud vastutustundliku ettevõtluse põhiteemad ning viimases peatükis juhise sotsiaalse vastutuse lõimimiseks organisatsiooni. Standardi lisades on välja toodud erinevad näited ja võimalused, kuidas vastutustundlikku ettevõtlust kaasata läbi ühe või mitme põhiteema organisatsiooni igapäeva tegevustesse. (Ibid.)

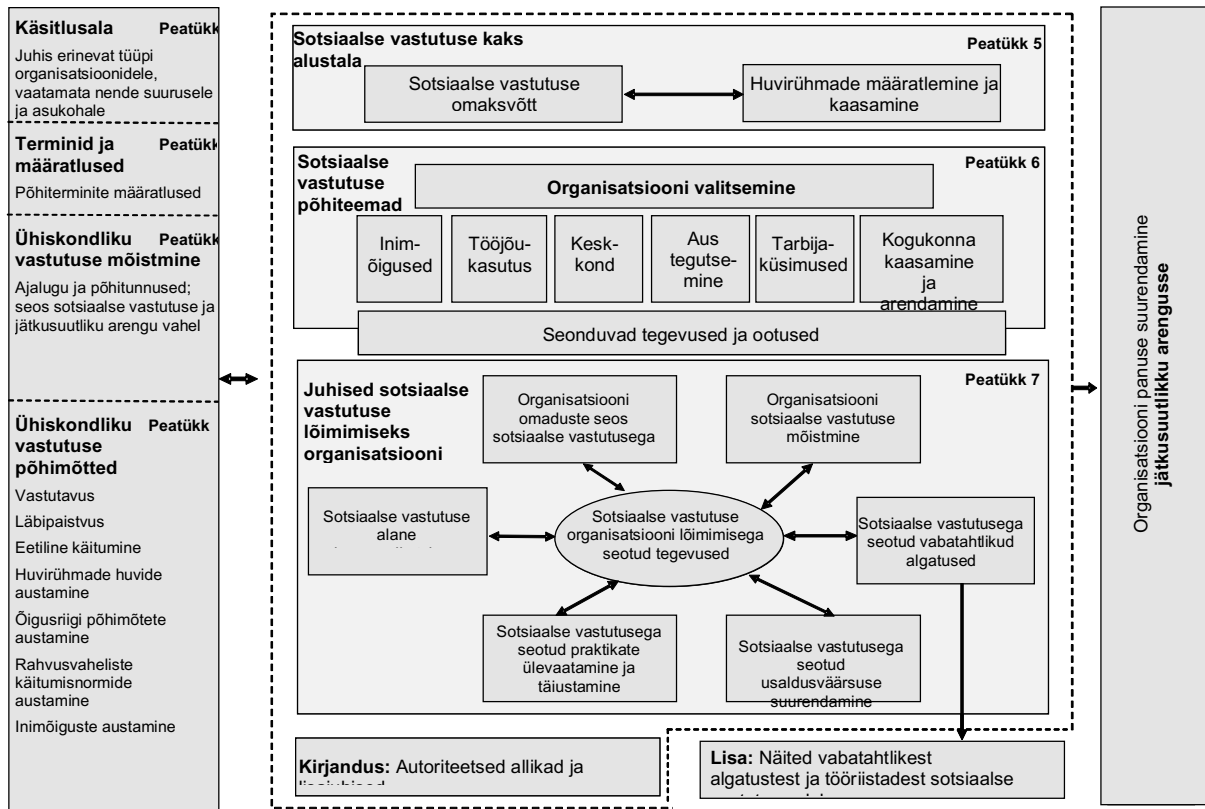
Tabel 1. ISO 26000 standardi ülevaade

Peatüki pealkiri	Peatüki number	Peatüki sisukirjeldus
Käsitlusala	Peatükk 1	Määratleb standardi käsitlusala, selle piirangud ja väljajätmised.
Terminid ja määratlused	Peatükk 2	Määratleb põhiterminid, mis on sotsiaalse vastutuse mõistmisel ning selle standardi kasutamisel fundamentaalse tähtsusega.
Sotsiaalse vastutuse mõistmine	Peatükk 3	Kirjeldab olulisi tegureid ja tingimusi, mis on mõjutanud sotsiaalse vastutuse arengut ning mis jätkuvalt mõjutavad selle olemust ja praktikat. Samuti kirjeldatakse sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni – selle tähendust ning rakendamist organisatsiooni suhtes. Peatükk sisaldab ka juhiseid selle standardi kasutamiseks väikese ja keskmise suurusega organisatsioonidele.
Sotsiaalse vastutuse põhimõtted	Peatükk 4	Tutvustab ja selgitab sotsiaalse vastutuse põhimõtteid.
Sotsiaalse vastutuse omaksvõtt ja huvirühmade kaasamine	Peatükk 5	Käsitleb kahte sotsiaalse vastutuse praktikat: organisatsioonipoolset sotsiaalse vastutuse omaksvõttu ning huvirühmade määratlemist ja kaasamist. Annab juhised seose mõistmiseks organisatsiooni, huvirühmade ja ühiskonna vahel, samuti juhised sotsiaalse vastutuse põhiteemade ja valdkondade ning organisatsiooni mõjuala ära tundmiseks.
Sotsiaalse vastutuse põhiteemade juhised	Peatükk 6	Selgitab sotsiaalse vastutuse põhiteemasid ning nendega seotud küsimusi (vt tabel 2). Iga põhiteema puhul on esitatud infot selle käsitlusala ja seose kohta sotsiaalse vastutusega, seonduvad põhimõtted ja kaalutlused ning seotud tegevused ja ootused.
Juhised sotsiaalse vastutuse loomiseks organisatsiooni	Peatükk 7	Esitab juhised sotsiaalse vastutuse loomiseks organisatsiooni. Juhised sisaldab: organisatsiooni sotsiaalse vastutuse mõistmist, sotsiaalse vastutuse loomist organisatsioonis, sotsiaalse vastutusega seotud kommunikatsiooni, sotsiaalse vastutusega seotud usaldusväärse parandamist, tulemuste ja edukuse hindamist ning ka sotsiaalse vastutusega seotud vabatahtlike tegevuste hindamist.
Näited sotsiaalse vastutuse alastest vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest	Lisa A	Esitab valiku vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest, mis on seotud sotsiaalse vastutusega ning mis käsitlevad ühe või mitme põhiteema aspekte või sotsiaalse vastutuse loomist organisatsioonis.
Lühendid	Lisa B	Sisaldab standardis kasutatud lühendeid.
Kirjandus		Sisaldab viiteid usaldusväärsetele rahvusvahelistele töövahenditele ning ISO standarditele, millele on standardi tekstis viidatud kui allikale.

Allikas: Juhised sotsiaalseks vastutuseks

Standardi väljatöötlemisel kaasati lisaks sotsiaalse vastutusega tegelevatele rahvusvahelistele organisatsioonidele ka huvirühmi erineva arengutasemega riikidest üle maailma, tänu millele annab standard põhjaliku ja ühtse ülevaate vastutustundliku ettevõtluse olemusest, selle ajaloost ja arengutendentsidest. Võttes arvesse vastutustundliku ettevõtluse arengut mõjutavaid tegureid, on standardi kuuendas peatükis välja toodud vastutustundliku ettevõtluse põhiteemad. Põhiteemasid on kokku seitse: organisatsiooni valitsemine, inimõigused, tööjõukasutus, keskkond, aus tegutsemine, tarbijaküsimused ning kogukonna kaasamine ja arendamine. Iga põhiteema all on toodud kõige olulisemad küsimused, mida vastav põhiteema käsitleb. Näiteks tööjõukasutus keskendub töökoha ja töösuhte, töötingumuste ja sotsiaalkaitse, sotsiaalse dialoogi, töötervisehoiu ja –ohutuse ning inimeste arengu ja koolitusele töökohal. (Ibid.) Lisas 1 on toodud tabel vastutustundliku ettevõtluse kõikidest põhiteemadest ja küsimustest.

ISO 26000 standardi koostajad on lisanud standardisse ka joonise, mille eesmärk on anda ülevaade standardist ja lihtustada selle kasutamist ettevõtete jaoks. Jooniselt 2 on näha, et soovitatakse alustada tutvumist standardi algusest peatükkide kaupa, kusjuures iga järgnev peatükk eeldab eelmise mõistmist ja läbitöötamist. Esmalt soovitatakse tutvuda vastutustundliku ettevõtluse ajaloo ja olemusega, mida käsitleb standardi kolmas peatükk. Järgmisena peaks kasutaja vaatama üle neljandas peatükis toodud põhimõtted ning seejärel viiendas peatükis toodud kaks sotsiaalse vastutuse alustala. Pärast seda on õige aeg tutvuda vastutustundliku ettevõtluse seitsme põhiteema ja peamiste küsimustega. Kui vastutustundliku ettevõtluse põhimõtted, põhiteemad ja küsimused on selgeks tehtud, peaks ettevõtte lõimima sotsiaalse vastutuse oma otsustesse ja tegevustesse. Selle jaoks oleks vajalik vaadata üle seitsmes peatükk, kus on toodud selleks vajalikud juhised. Lõpetuseks soovitatakse tutvuda ka lisades toodud näidetega vabatahtlikest algatustest ja tööriistadest sotsiaalse vastutuse alal. (Ibid.)

Joonis 2. ISO 26000 standardi kasutamine

Allikas: Juhis sotsiaalseks vastutuseks

ISO 26000 standard annab põhjaliku ülevaate vastutustundlikust ettevõtlusest ning annab juhiseid selle loomimiseks ettevõtte tegevusse, mistõttu on see väga sobilik alles vastutustundliku ettevõtlusega alustavale ettevõttele, kuid samas sobib ka juba sellega tegelevale ettevõttele teadmiste täiendamiseks. Standardi ülesehitus on väga loogiline ning selle kasutamine tänu abistavale skeemile on tehtud väga lihtsaks ja mugavaks.

2.2. ISO 26000 standardi kasutamine maailmas

ISO 26000 standard on praeguseks hetkeks võetud kasutusele 80 riigis ning kättesaadaval enam kui 31 keeles (Country...). Seoses standardi kasutamisega on viidud läbi mitmeid uuringuid üle maailma.

2013. aastal viidi Põhjamaades Põhjamaade Ministrite Nõukogu (ing.k *Nordic Council of Ministers*) toetusel läbi uuring, mille eesmärk oli teada saada, milline on Põhjamaade ettevõtete teadlikkus ISO 26000 standardist ning millisel määral ja ühtlasi ka mis põhjustel on nimetatud standard ettevõtetes kasutusel. Eesmärgi täitmiseks viidi läbi küsitlus, milles osales

kokku 221 ettevõtet Taanist (29%), Soomest (25%), Norrast (13%) ja Rootsist (33%). Uuringust selgus, et teadlikkus standardist on kõrge, 91% vastajatest olid standardist kuulnud. Tuli välja, et ka teadlikkus standardi sisust oli heal tasemel, vastajatest 30% ja 44% olid standardi sisuga tuttavad vastavalt suurel ja keskmisel määral. Informatsiooni standardi kohta omandati kõige rohkem selle soetamisel (48%) ja selle teemalistelt seminaridelt (48%). Samuti olid suureks abiks ettevõtete vaheline suhtlus (37%), internet (31%) ja rahvusvaheliste organisatsioonide koduleheküljed (16%). (Survey...2013)

Uurides standardi rakendamist, tuli välja, et 80% ettevõtetest on rakendanud standardit oma tegevusse keskmisel määral ning 20% kõrgel määral. Peamine põhjus standardi kasutamiseks oli see, et standard tagab, et ettevõtte tegevuses on arvestatud kõikide vajalike vastutustundliku ettevõtluse põhiteemadega. Sellise vastuse valisid 49% kõikidest ettevõtetest. Standard oli kasutusel ka seetõttu, et see on rahvusvaheliselt tuntud (36%) ning annab juhiseid, kuidas lõimida vastutustundliku ettevõtlusega seotud teemasid ettevõtte tegevusse (26%). Samuti toodi välja järgmised põhjused: standard muudab vastutustundliku ettevõtlusega seotud aruannete koostamise lihtsamaks (18%), standard on nõutud huvirühmade poolt (12%) ning soov olla esimeste ettevõtete seas, kes nimetatud standardit kasutavad (6%). Samuti uuriti milline osa standardist andis ettevõtetele kõige rohkem lisandväärtust. Kõige vajalikumaks pidasid ettevõtted üldist informatsiooni vastutustundlikust ettevõtlusest (39%) ning teadmisi vastutustundliku ettevõtluse põhiteemade kohta (29%). Vastajatest 25% ja 22% väärtustasid enim vastavalt juhiseid vastutustundliku ettevõtluse rakendamise ettevõtte tegevusse (25%) ning teadmisi vastutustundliku ettevõtluse põhimõtetest (22%). Kõige vähem (12%) peeti oluliseks huvirühmade kaasamist. Positiivne oli asjaolu, et kõikidest ettevõtetest peavad standardi rakendamist ettevõtte juhtimistegevuses suhteliselt lihtsaks, 57% keskmisel ning 9% suurel määral. (Ibid.)

Jaapanis viidi 2014. aastal Jaapani Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi poolt läbi uuring, milles analüüsiti ISO 26000 standardi ning teiste vastutustundliku ettevõtlust puudutavate juhiste kasutamist. Juhiseid on andnud ka neli organisatsiooni: Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (ing.k *Organization for Economic Co-operation and Development*, OECD), Globaalne Aruandlusalgatus (ing.k *Global Reporting Initiative*, GRI), Keidanren Ettevõtete Käitumise Harta (ing.k *Keidanren Corporate Behavior Charter*) ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Ülemaailmne Kokkulepe (ing.k *United Nations Global Compact*, UNGC). Viidi läbi küsitlus, milles osales 200 Jaapani ettevõtet. Uuringust selgus, et ISO 26000 standardist on teadlikud suur hulk (87,5%) ettevõtetest, kusjuures nendest 53%

kasutavad ning 34,5% ei kasuta nimetatud standardit. Ülejäänud 12,5% ei ole standardi olemasolust teadlikud. (Study...2014)

Uurides põhjuseid, miks ISO 26000 standard on ettevõttes kasutusel, tuli välja, et peamine põhjus oli tahe tutvuda vastutustundliku ettevõtluse põhimõtetega. 58,5% ja 49,5% ettevõtetest tõid põhjuseks vastavalt tõsta kvaliteeti vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevustes ning hinnata vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevusi. 30% ettevõtetest vastas, et kasutamise põhjuseks oli saada tunnustust standardi kasutamisest. (Ibid.)

Lisaks oli küsitluses toodud välja neli eesmärki: määrata või muuta ettevõtte tegevusjuhendit, hinnata enda panust vastutustundlikku ettevõtlusesse, määrata vastutustundliku ettevõtluse eesmärged ja tegevusplaani, luua või muuta ettevõtte poliitikat või pikaajalist äristrateegiat. ISO 26000 standardit valiti võrreldes teiste variantidega kõige rohkem, välja arvatud esimese eesmärgi saavutamiseks, mille puhul oli kõige populaarsem Keidanren Ettevõtete Käitumise Harta. Esimese eesmärgi täitmiseks valis 22,5% ettevõtetest ISO 26000 standardi. Teise ja kolmanda eesmärgi saavutamiseks valis standardi vastavalt 45,5% ja 39% ettevõtetest. Viimase eesmärgi puhul oli valis standardi ainult 13% ettevõtetest, mis oli ühtlasi ka kõige madalam tulemus eesmärkide saavutamise seas ISO 26000 standardi abil. Ettevõtetest, kes rakendavad ISO 26000 standardit viimase eesmärgi täitmiseks, uuriti mis kasu see endaga kaasa on toonud. 65,4% ettevõtetest väitis, et tänu sellele on paranenud ettevõtte riskijuhtimine. 38,5% ja 30,8% ettevõtetest olid ühel meelel, et tänu sellele kasvas vastavalt ettevõtte maine ning huvirühmade rahulolu. Samuti toodi välja kulude vähenemine (15,4%) ja uued ärivõimalused (7,7%). (Ibid.)

ISO 26000 standardit kasutavad ettevõtted hindavad kõige rohkem standardi juures seda, et see hõlmab vastutustundliku ettevõtluse kõiki aspekte (87,7%) ning peegeldab huvirühmade ootusi (62,3%). Lisaks peetakse oluliseks asjaolusid, et standard ei nõua vastavuse hindamist kolmanda osapoole poolt (33%) ning peegeldab arengumaade probleeme (25,5%). (Ibid.)

ISO 26000 standard on mõeldud kõikidele ettevõtetele vastutustundliku ettevõtluse paremaks mõistmiseks ja rakendamiseks. Tegemist on juhiseiga, mistõttu pole see standard mõeldud sertifitseerimiseks. Standard koosneb seitsmest peatükist: käsitlusala, terminid ja määratlused, sotsiaalse vastutuse mõistmine, sotsiaalse vastutuse põhimõtted, sotsiaalse vastutuse omaksvõtt ja huvirühmade kaasamine, sotsiaalse vastutuse põhiteemade juhised, juhised sotsiaalseks vastutuse loomiseks organisatsiooni. Samuti on toodud lisades lühendid ja näited sotsiaalse vastutuse alase vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest. Standardi

kasutamist on erinevates riikides uuritud ning uuringutest selgub, et standard on maailmas leidnud laialdast kasutust ning heakskiitu. Eestis sellelaadseid uuringuid läbi pole viidud. Bakalaureusetöö autor viib siinse töö raames läbi uuringu, mis annab ülevaate standardi rakendamisest Eestis.

3. UURING ISO 26000 STANDARDI RAKENDAMISEST EESTIS

3.1. Uuringu meetoodika ja valimi kirjeldus

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada ISO 26000 standardi rakendamise hetkeolukord Eestis. Eesmärgi saavutamiseks viis autor läbi kvantitatiivse uuringu, mille jaoks koostati *Google Forms* keskkonnas ankeetküsimustik. Ankeetküsimustik on toodud lisas 2 ning ankeetküsimustik koos vastustega lisas 3. Antud meetod osutus valituks selle mugavuse tõttu nii küsitluse koostaja kui ka vastajate seisukohalt. Samuti võimaldab selline viis saada korraga kõige rohkem andmeid.

Autor teostas struktureeritud ankeetküsitluse Eestis vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas. Vastutustundlik ettevõtlus on Eestis suhteliselt uus, mistõttu sellega tegelevaid ettevõtteid ei ole väga palju. Samuti puudub konkreetne ülevaade ettevõtetest, kes sellega tegelevad. Vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete kohta saadi informatsiooni Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi kodulehelt, erinevatel aastatel kvaliteedimärgise saanud ettevõtete nimekirjadest ning ettevõtete kodulehtedelt.

Uuring toimus vahemikus 07.04.2017 kuni 05.05.2017. Küsitluse edastamiseks pöördus autor algselt Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi poole, kes jagas küsimustiku nende *Facebook* kodulehel. Saamata nädala jooksul ühtegi vastust, võttis autor ettevõtetega ise ühendust e-maili teel. Ankeetküsimustik jõudis 108 ettevõtte e-posti aadressile ja sellele vastas kokku 43 ettevõtet.

Küsimustik koosnes nelja tüüpi küsimusest: jah-ei valikutega, valikvastustega (valida üks variant), avatud küsimused ning hindamine Likerti skaalal 1-4, kus 1 – ei ole üldse nõus, 2 – pigem ei ole nõus, 3 – pigem nõus, 4 – täiesti nõus. Oli lisatud ka variant 5 – ei oska vastata. Variant “ei oska vastata” oli oluline, et vastaja ei valiks juhuslikku vastust, kuna küsimused olid kohustuslikud. Samuti pidi arvestama asjaoludega, et vastaja ei pruugi olla alati ettevõttes toimuvaga kursis ning mõndade väidete puhul ei osatagi teadmatuse või mõne

muu mõjuva põhjuse tõttu seisukohta võtta. Aritmeetilise keskmise ja standardhälve leidmisel ei arvestatud seetõttu ka vastusega “ei oska vastata”.

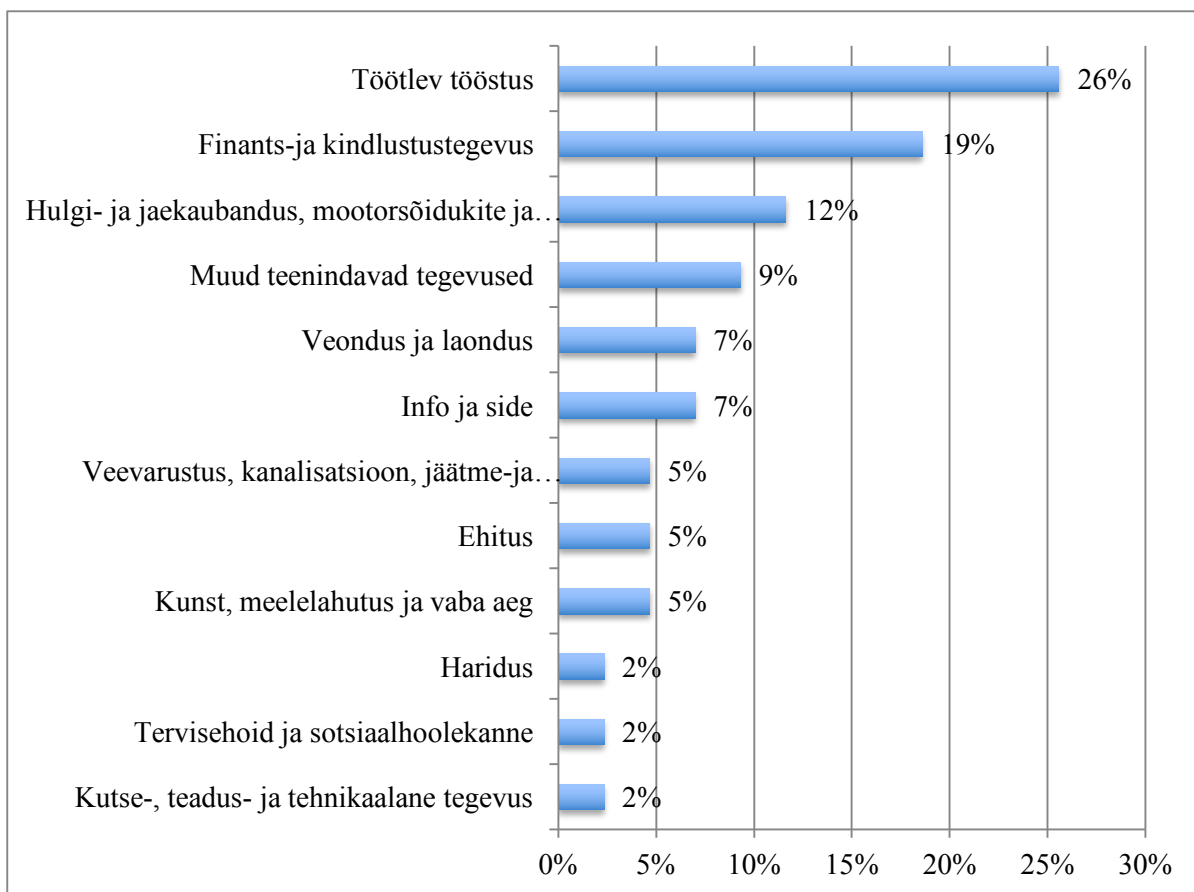
3.2. Uuringu tulemused

Selleks, et anda ülevaade vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas ISO 26000 standardi rakendamise hetkeolukorrast, analüüsis autor saadud 43 ankeetküsitluse tulemust. Küsimustik oli üles ehitatud järgmiselt:

- teadlikkus vastutustundlikust ettevõtlusest ja põhiteemade rakendamine (küsimus 1, väited 1-9);
- teadlikkus ISO 26000 standardist ja hoiakud selle suhtes (küsimus 1, väited 10-17);
- ISO 26000 standardi kasutamine ning peamised kasutamise/mittekasutamise põhjused (küsimused 2-6);
- üldandmed ettevõtte kohta (küsimused 7-10).

Kuigi üldised küsimused ettevõtte kohta otsustas autor jätta küsitluse koostamisel viimaseks, siis tulemuste analüüsimisel tuuakse need parema ülevaate saamiseks välja kõige esimesena.

Joonisel 3 on näha küsitlusele vastanud ettevõtted tegevusvaldkondade kaupa. Uuringus osales kokku 43 ettevõtet 12 eri valdkonnast. Vastanutest oli kõige enam töötleva tööstuse ettevõtteid 26% (11), selle järgnesid finants-ja kindustustegevusega seotud ettevõtted 19% (8) ning hulgi-ja jaekaubanduse, mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga tegelevad ettevõtted 12% (5). 9% (4) ettevõtetest tegeles muude teenindavate tegevustega, 7% (3) veonduse ja laondusega ja 7% (3) info ja sidega. Ettevõtteid, mille tegevusvaldkonnad olid veevarustus, kanalisatsioon, jäätme-ja saastekäsitus; ehitus; kunst, meelelahutus ja vaba aeg, oli kõiki 5% (2). Tervisehoiu ja sotsiaalhoolekande, hariduse ning kutse-, teaduse ja tehnikaalase tegevusega seotud ettevõtteid oli kõiki 2% (1).

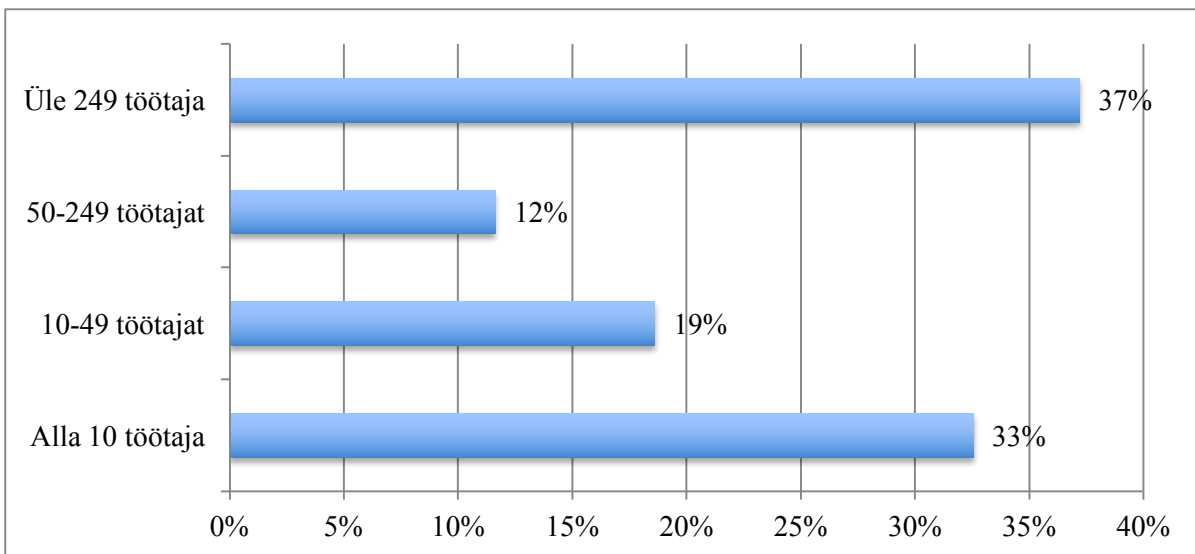

Joonis 3. Küsimustikule vastanud ettevõtted tegevusvaldkondade kaupa

Allikas: autori koostatud

Ettevõtte tüübilt osalesid uuringus äriettevõtted ja sotsiaalsed ettevõtted. Selgus, et valdava enamuse moodustasid äriettevõtted, keda oli 95% vastanutest. Ülejäänud 5% olid sotsiaalsed ettevõtted.

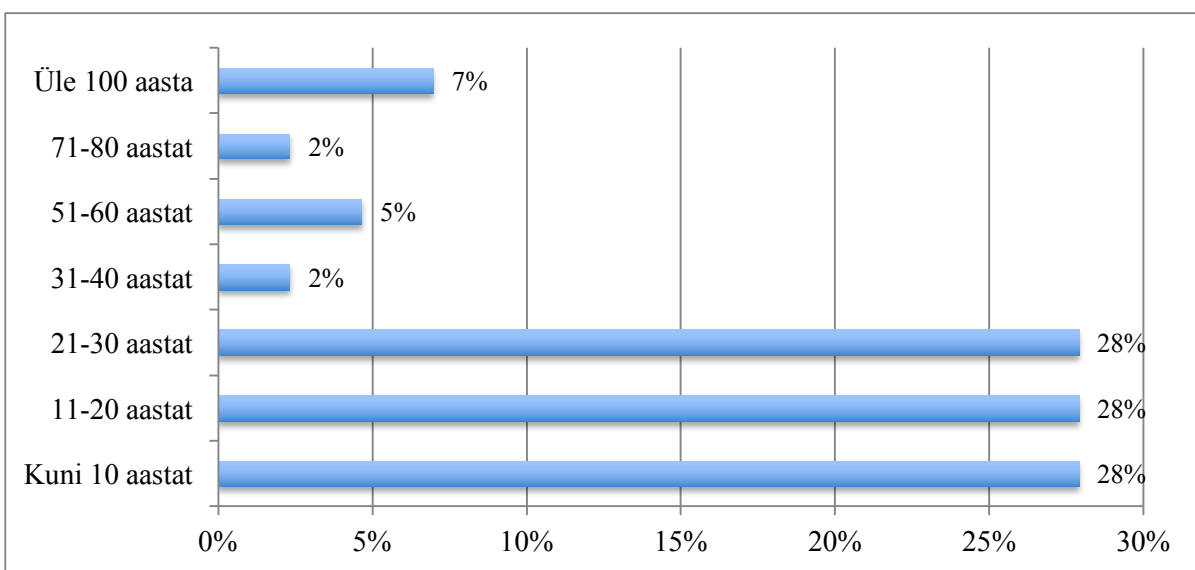
Joonisel 4 on toodud küsimustikule vastanud ettevõtted töötajate arvu kaupa. On näha, et uuringus osalenud ettevõtetest oli kõige rohkem suureettevõtteid ehk ettevõtteid, milles on töötajaid üle 249 (37%). 32% oli mikroettevõtteid ehk alla 10 töötajaga ettevõtteid, 19% oli väikeettevõtteid ehk 10-49 töötajaga ettevõtteid ning 12% keskettevõtteid ehk 50-249 töötajaga ettevõtteid.

Joonis 4. Küsimustikule vastanud ettevõtted töötajate arvu kaupa

Allikas: autori koostatud

Joonisel 5 on näha, et küsimustikule vastanud ettevõtted olid tegutsenud erineva ajapikkustega, kuid suurem osa ettevõtetest olid tegutsenud alla 30 aasta. Vastanute hulgas oli kuni 10 aastat, 11-20 aastat ning 21-30 aastat tegutsenud ettevõtteid kõiki võrdselt 28%. 7% ettevõtetest oli tegutsenud üle 100 aasta ja 5% 51-60 aastat. 71-80 ning 31-40 aastat tegutsenud ettevõtteid olid mõlemaid 2%.

Joonis 5. Küsimustikule vastanud ettevõtted tegutsemisaastate kaupa

Allikas: autori koostatud

Küsimustiku esimese alajaotuse eesmärk oli kindlaks teha teadlikkuse tase vastutustundlikust ettevõtlusest ning välja selgitada millistele vastutustundliku ettevõtluse põhiteemadele pööratakse kõige enam tähelepanu. Tabelist 2 on näha, et 26% ja 70% vastanutest on vastavalt pigem nõus ning täiesti nõus väitega, et ettevõtte on teadlik sotsiaalse vastutuse olemusest. Kuigi enamus ettevõtteid on tuttavad vastutustundliku ettevõtluse sisuga suuremal või vähemal määral, sooviks suur osa vastanutest selle kohta rohkem informatsiooni saada. 49% ja 19% vastanutest on selle väitega vastavalt pigem nõus ning täiesti nõus. 23% pigem ei nõustu ehk ei sooviks saada rohkem informatsiooni. 37% ja 63% vastanutest on vastavalt pigem nõus ja täiesti nõus, et ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik. Selle väitega nõustumine vähemal või suuremal määral näitab vastavalt ettevõtte panust vastutustundlikku ettevõtlusesse.

Tabelis 2 on toodud ka kuus väidet vastutustundliku ettevõtluse põhiteemade rakendamise kohta, et teada saada, millisele vastutustundliku ettevõtluse põhiteemadele ettevõtteid kõige rohkem tähelepanu pööravad. 16% vastanutest oli pigem nõus ja 84% täiesti nõus, et ettevõtte pöörab olulist tähelepanu ausale tegutsemisele. Selle väite aritmeetiline keskmine sai kõige kõrgema hinnangu 3,84 (vt lisa 4). See näitab, et vastutustundliku ettevõtluse põhiteemade hulgast pööratakse enim tähelepanu ausale tegutsemisele. Antud väite standardhälve oli kõige väiksem (0,37) ehk tegemist oli kõige üksmeelsemate vastustega.

Aritmeetilise keskmisega 3,81 oli teisel kohal tarbijaküsimused. 16% vastanutest oli pigem nõus ja 67% täiesti nõus, et ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tarbijaküsimustele. Kolmandana pööratakse olulist tähelepanu tööjõukasutusele, selle väitega oli pigem nõus 26% ning täiesti nõus 72% vastanutest. Järgmisena pööratakse vastutustundliku ettevõtluse põhiteemade hulgast tähelepanu inimõigustele ja keskkonna parendamisele. Tuli välja, et kõige vähem panustatakse kogukonna kaasamisele ja arendamisele, mille puhul oli aritmeetiline keskmine kõige madalam (3,26). Selle väitega oli pigem nõus 58% ja täiesti nõus 28% ettevõtetest.

Tabel 2. Teadlikkus vastutustundlikust ettevõtlusest ja selle rakendamine

Väited vastutustundliku ettevõtluse kohta	Hinnangud				
	1- ei ole üldse nõus	2 – pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Ettevõtte on teadlik ettevõtte sotsiaalse vastutuse olemusest	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	30 (70%)	2 (5%)
Ettevõtte sooviks saada rohkem informatsiooni sotsiaalse vastutuse kohta	0 (0%)	10 (23%)	21 (49%)	8 (19%)	4 (9%)
Ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik	0 (0%)	0 (0%)	16 (37%)	27 (63%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu inimõigustele	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	29 (67%)	3 (7%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu töajukasutusele	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	31 (72%)	1 (2%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu keskkonna parendamisele	0 (0%)	1 (2%)	18 (42%)	24 (56%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu ausale tegutsemisele	0 (0%)	0 (0%)	7 (16%)	36 (84%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tarbijaküsimustele	0 (0%)	0 (0%)	7 (16%)	29 (67%)	7 (16%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu kogukonna kaasamisele ja arendamisele	0 (0%)	2 (5%)	25 (58%)	12 (28%)	4 (9%)

Allikas: autori koostatud

Tabelis 3 on toodud väited ettevõtete teadlikkuse ja hoiakute kohta ISO 26000 standardist. 16% vastanutest ei ole üldse nõus väitega, et ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust, 33% pigem ei ole nõus, 23% pigem on nõus ning 23% on täiesti nõus. On näha, et umbes pooled ettevõtted on standardi olemasolust teadlikud ning pooled mitte. Seda näitab ka väite aritmeetiline keskmine 2,56, mille väärtus ei kaldu kummalegi poolele, vaid jääb pigem keskele (vt lisa 5). Vastuste erinevust näitab ka standardhälve 1,04, mis on võrreldes teiste tabelis 4 esitatud väidetega kõige kõrgem.

Järgmise väitega soovitakse välja selgitada ettevõtete teadlikkus standardi sisust. On näha, et rohkem on neid ettevõtteid, kes ei ole standardi sisuga kursis. Seda iseloomustab ka väite aritmeetiline keskmine 2,15, mis oli võrreldes teiste väidetega kõige madalam. 26% ja 37% vastanutest ei ole vastavalt üldse nõus ega pigem nõus väitega, et ettevõtte on teadlik

standardi ISO 26000 sisust, samal ajal kui 21% ja 9% vastanutest on selle väitega vastavalt pigem ja täiesti nõus.

5% vastanutest ei soovi saada standardi kohta rohkem informatsiooni. 47% ja 26% olid vastavalt pigem nõus ning täiesti nõus väitega, et ettevõtte soovib standardist ISO 26000 rohkem teada saada. Seega on suurem osa ettevõtetest huvitatud standardi kohta teada saamisest, mis on igati positiivne.

Sarnaselt eelmisele väitele, nõustub enamus ettevõtteid ka selle väitega, et standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada. 28% vastanutest olid selle väitega pigem nõus ning 37% täiesti nõus. Selle väite aritmeetiline keskmine oli võrreldes teiste tabelis 3 toodud väidetega kõige suurem (3,57) ning standardhälve kõige madalam (0,49) ehk varieeriumine keskmisest kõige madalam.

Järgnevalt välja toodud kõikide nelja väidete puhul oli märkimisväärselt suur osa vastusteks valitud variant "ei oska vastata": ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis, standardil ISO 26000 on oluline roll vastutustundliku ettevõtluse arendamisel Eestis, standard ISO 26000 peaks olema sertifitseeritav, ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud. Variandi "ei oska vastata" valik võib olla loetletud väidete puhul kohati põhjendatud sellega, et kui ettevõtte ei ole teadlik standardi olemasolust või selle sisust, siis ei oska ta võtta seisukohta standardi pooldamise, standardi rolli kohta vastutustundliku ettevõtluse arendamisel, sertifitseerimise ja standardi edaspidise kasutamise suhtes. Tabelist 3 on näha, et ülejäänud ettevõtted, kes oskasid eelnimetatud väidete suhtes seisukohta võtta, omasid pigem positiivseid hoiakuid standardi kohta. Standardi kasutamise pooldamisega Eestis olid 21% pigem nõus ning 9% täiesti nõus. 21% ettevõtetest oli pigem nõus ja 5% täiesti nõus väitega, et standardil on oluline roll vastutustundliku ettevõtluse arendamisel Eestis. 21% ja 7% vastanutest oli vastavalt pigem nõus ning täiesti nõus, et standard peaks olema sertifitseeritav. Suhteliselt palju oli ettevõtteid, kes olid huvitatud standardi edaspidisest kasutamisest, sellega pigem nõustus 28% ning täielikult nõustus 16%.

Tabel 3. Teadlikkus standardist ISO 26000 ja hoiakud

Väited ISO 26000 standardi kohta	Hinnangud				
	1- ei ole üldse nõus	2 – pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust	7 (16%)	14 (33%)	10 (23%)	10 (23%)	2 (5%)
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 sisust	11 (26%)	16 (37%)	9 (21%)	4 (9%)	3 (7%)
Ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis	0 (0%)	1 (2%)	9 (21%)	4 (9%)	29 (67%)
Standardil ISO 26000 on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis	1 (2%)	0 (0%)	9 (21%)	2 (5%)	31 (72%)
Standard ISO 26000 peaks olema sertifitseeritav	0 (0%)	1 (2%)	9 (21%)	3 (7%)	30 (70%)
Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	0 (0%)	0 (0%)	12 (28%)	16 (37%)	15 (35%)
Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	0 (0%)	2 (5%)	20 (47%)	11 (26%)	10 (23%)
Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	0 (0%)	1 (2%)	12 (28%)	7 (16%)	23 (53%)

Allikas: autori koostatud

Täpsema ülevaate saamiseks teadlikkusest ja hoiakutest ISO 26000 standardist vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas, soovis autor välja selgitada, kuidas erinesid tabelis 3 toodud väidete vastused erinevates ettevõtete tegevusvaldkondades ja töötajate arvuga ettevõtetes. Esmalt vaadeldakse ISO 26000 standardi kohta tabelis 3 toodud väiteid ning võrreldakse erinevate ettevõtete tegevusvaldkondade aritmeetilisi keskmisi. Lisas 6 on näha, et ettevõtete tegevusvaldkondade poolest on kõige teadlikumad standardi olemasolust ettevõtted, mis tegelesid veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätmete-ja saastekäsitlusega, tervisehoiu ja sotsiaalhoolekandega ning töötleva tööstusega. Nende aritmeetilised keskmised olid vastavalt 3,50, 3,10 ning 3,00. Standardi sisust on samamoodi kõige teadlikumad veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätmete-ja saastekäsitlusega, tervisehoiu ja sotsiaalhoolekandega ning töötleva tööstusesega seotud ettevõtted, mille aritmeetilised keskmised olid selle väite puhul vastavalt 3,00, 3,00 ning 2,56. Kõige vähem on standardi

sisuga tuttavad kutse-, teadus-ja tehnikaalase tegevusega, info ja side, veonduse ja laondusega seotud ettevõtted, mille aritmeetilised keskmised olid vastavalt 1,00, 1,67 ja 1,67.

Kõige rohkem soovivad standardi kohta informatsiooni saada tervisehoiu ja sotsiaalhoolekandega, haridusega, kunsti, meelelahustuse ja vaba ajaga, info ja sidega ning ehitusega tegelevad ettevõtted. Nagu näha, siis nende hulgas on ettevõtteid, kes ei ole standardi sisuga tuttavad kui ka ettevõtteid, kes on sellest teadlikud, kuid sooviksid täiendavat informatsiooni. Ettevõtted, mille tegevusvaldkonnad on tervisehoiu ja sotsiaalhoolekanne, haridus, finants-ja kindlustustegevus, hulgi-ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont, nõustuvad kõige rohkem väitega, et standardit ISO 26000 peaks ettevõtetele rohkem turvustama. Standardi edaspidisest kasutamisest on kõige rohkem huvitatud tervisehoiu ja sotsiaalhoolekandega ning muude teenindavate tegevustega seotud ettevõtted. Nende aritmeetiline keskmine oli mõlema puhul 4,00. Nendele järgnevad finants-ja kindlustustegevusega seotud ettevõtted ning ehitusettevõtted, mille aritmeetilised keskmised on vastavalt 3,60 ja 3,50.

Lisast 6 on näha, et ehitusettevõtetel ning muude teenindavate tegevustega seotud ettevõtetel on kõige positiivsemad hoiakud ISO 26000 standardist. Kõige rohkem pooldavad standardi kasutamist ehitusettevõtted ja muude teenindavate tegevustega seotud ettevõtted, mille puhul on aritmeetiline keskmine 4,00. Samuti finants-ja kindlustustegevusega seotud ettevõtted, mille aritmeetiline keskmine oli 3,25. Väitega, et ettevõttel on oluline roll vastutustundliku ettevõtluse arendamisel Eestis nõustub kõige rohkem muude teenindavate tegevustega ning veonduse ja laondusega tegelevad ettevõtted, mille puhul oli aritmeetiline keskmine kõige kõrgem (4,00). Nendele järgnesid aritmeetilise keskmisega 3,00 ehitusettevõtted, töötleva tööstusega, veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätme-ja saastekäsitlusega ning hulgi-ja jaekaubanduse, mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga tegelevad ettevõtted. Kõige vähem nõustub selle väitega finants-ja kindlustustegevusega seotud ettevõtted, mille puhul oli aritmeetiline keskmine 2,33. Standardi sertifitseerimist pooldavad kõige rohkem ehitusettevõtted, mille puhul aritmeetiline keskmine on 4,00 ning hulgi-ja jaekaubanduse, mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga tegelevad ettevõtted, mille puhul aritmeetiline keskmine on 3,50. On näha, et sertifitseerimist pigem ei poolda info ja sidega tegelevad ettevõtted, selle aritmeetiline keskmine oli kõige madalam (2,00).

Järgmisena vaadeldakse väiteid, mis olid toodud tabelis 3 ning võrreldakse erinevate töötajate arvuga ettevõtete vastuste aritmeetilisi keskmisi. Lisas 7 on näha, et töötajate arvu poolest on kõige teadlikumad standardi olemasolust ettevõtted, kus oli töötajaid 50-249, selle

aritmeetiline keskmine oli kõige kõrgem (3,40). Sellele järgnesid üle 249 töötajaga ettevõtted, 10-49 töötajaga ettevõtted ning viimasena alla 10 töötajaga ettevõtted. Standardi sisuga on tuttavad kõige rohkem üle 250 töötajaga ettevõtted, mille aritmeetiline keskmine oli 2,62. Sellele järgnesid 50-249 töötajaga, 10-49 töötajaga ning alla 10 töötajaga ettevõtted. Alla 10 töötajaga ettevõtete puhul oli aritmeetiline keskmine 1,71, mis oli tunduvalt väiksem kui selle väite üldine aritmeetiline keskmine (2,15). On näha, et ettevõtted, mis on suuremad töötajate arvu poolest, on standardi olemasolust ja sisust rohkem teadlikumad.

Kõige rohkem soovib standardi kohta informatsiooni saada mikroettevõtted ehk alla 10 töötajaga ettevõtted, mille aritmeetiline keskmine oli kõige kõrgem (3,54). Sellele järgnevad väikeettevõtted ehk 10-49 töötajaga, keskettevõtted ehk 50-249 töötajaga ning suurettevõtted ehk üle 250 töötajaga ettevõtted. On näha, et väiksema töötajate arvuga ettevõtted, kus teadlikkus standardist oli madalam, soovivad teadlikkust standardist tõsta. See on positiivne, kuna näitab, et ettevõtted on standardist huvitatud. Väitega, et standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada nõustusid sarnaselt eelneva väitega kõige rohkem 10-49 töötajaga ettevõtted ning alla 10 töötajaga ettevõtted, mille aritmeetilised keskmised olid vastavalt 3,80 ja 3,73.

Lisas 7 on näha, et standardi edaspidise kasutamise puhul oli kõige kõrgem aritmeetiline keskmine (3,67) alla 10 töötajaga ettevõtete puhul. Sellele järgnesid 10-49 töötajaga ning 50-249 töötajaga ettevõtted mõlemad aritmeetilise keskmisega 3,20 ning üle 250 töötajaga ettevõtete puhul oli aritmeetiline keskmine kõige väiksem (3,00). Kõige positiivsemaid hoiakuid standardi kohta omavad huvitaval kombel mikroettevõtted. Nad pooldasid kõige rohkem standardi kasutamist, selle puhul oli aritmeetiline keskmine 4,00. Samuti uskusid nad kõige tugevamalt, et standardil on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis, selle puhul oli aritmeetiline keskmine oli 3,50. Standardi sertifitseerimisega ühtisid nii mikro-, väike-ja keskettevõtete arvamusel, nende aritmeetiline keskmine 3,33. Suurettevõtete puhul oli aritmeetiline keskmine kõige väiksem (2,75).

Järgmisena sooviti välja selgitada kui laialdaselt on ISO 26000 standard ettevõtetes kasutusel. Uuringust selgus, et standardit rakendavad ainult väike osa (9%) vastanutest. Ülejäänud 91% ettevõtetest standardit ei rakenda. Standardit rakendavate ettevõtete seas oli kaks töötleva tööstusega tegelevat ettevõtet, üks finants-ja kindlustustegevusega seotud ettevõte ning üks tervisehoiu ja sotsiaalhoolekandega tegelev ettevõte. Töötajate arv oli kahes ettevõttes 10-49 ning kahes üle 250.

Detailsema ülevaate saamiseks standardi rakendamise kohta, uuriti standardit rakendavate ettevõtete käest peamised kasutamise põhjuseid. Tabelis 4 on toodud ära kolm väidet standardi rakendamise kohta. Kõige suurema aritmeetilise keskmise (3,67) saavutas väide, et standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see annab juhiseid ettevõttele sotsiaalse vastutuse alal (vt lisa 8). Selle väitega on standardit rakendavatest ettevõtetest 25% pigem nõus ning 50% täiesti nõus. Väitega, et standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see sisaldab olulist informatsiooni sotsiaalsest vastutusest on pigem nõus 50% ning täiesti nõus 25% vastanutest. Kolmas väide oli, et standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel mõnel muul põhjusel. Selle väitega nõustuti kõige vähem, 25% oli pigem nõus ning 50% pigem ei olnud nõus. Eeldades, et osades ettevõtetes on standard kasutusel mõnel muul põhjusel, oli lisatud ka avatud küsimus, kus ettevõttel oli võimalik välja tuua mõni muu standardi kasutamise põhjus, kuid kommentaare ei laekunud.

Tabel 4. Standardi ISO 26000 peamised kasutamise põhjused

Väited peamiste standardi kasutamise põhjuste kohta	Hinnangud				
	1 – ei ole üldse nõus	2 – pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see sisaldab olulist informatsiooni sotsiaalsest vastutusest	0 (0%)	0 (0%)	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest annab juhiseid ettevõttele sotsiaalse vastutuse alal	0 (0%)	0 (0%)	1 (25%)	2 (50%)	1 (25%)
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel mõnel muul põhjusel	0 (0%)	2 (50%)	1 (25%)	0 (0%)	1 (25%)

Allikas: autori koostatud

Sarnaselt peamiste kasutamise põhjustele, sooviti kindlaks teha ka peamised mittekasutamise põhjuseid. Tabelis 5 on toodud viis väidet standardi mittekasutamise kohta. 23% on pigem nõus ning 31% täiesti nõus väitega, et ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest teadlik, samal ajal kui 21% vastanutest pigem ei nõustu ning 13% ei nõustu üldse selle väitega. Selle väite standardhälve oli võrreldes teiste väidetega kõige suurem (1,07), mis tähendab, et vastused olid pigem erinevad ning mitte kuigi üksmeelsed (vt lisa 9).

Tabelist 5 on näha, et enamuse ettevõteteid ei kasuta ISO 26000 standardit seetõttu, et ei ole selle sisuga kursis. 10% vastanutest ei ole üldse nõus ning 13% pigem ei ole nõus väitega, et ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest piisavalt informeeritud. Selle väitega on pigem nõus 28% ning täiesti nõus 36% ettevõtetest, kes standardit ei rakenda. Antud väite aritmeetiline keskmine oli 3,03, mis oli võrreldes teiste tabelis 5 toodud väidetega suurim.

Tabel 5. Standardi ISO 26000 peamised mittekasutamise põhjused

Väited peamiste standardi mittekasutamise põhjuste kohta	Hinnangud				
	1 – ei ole üldse nõus	2 – pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest teadlik	5 (13%)	8 (21%)	9 (23%)	12 (31%)	5 (13%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest piisavalt informeeritud	4 (10%)	5 (13%)	11 (28%)	14 (36%)	5 (13%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest ei pea seda vajalikuks	7 (18%)	7 (18%)	4 (10%)	0 (0%)	21 (54%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, kuna teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad	5 (13%)	9 (23%)	16 (41%)	1 (3%)	8 (21%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000 mõnel muul põhjusel	2 (5%)	8 (21%)	3 (8%)	7 (18%)	19 (49%)

Allikas: autori koostatud

Üle poolte ettevõtete ei osanud võtta seisukohta väitele, et ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest ei pea seda vajalikuks. See võib olla tingitud asjaolust, et ettevõtte ei oska hinnata standardi olulisust, kuna ei ole teadlik standardi olemasolust ja sisust. 18% ettevõtetest ei ole antud väitega üldse nõus ning 18% ei ole pigem nõus.

41% vastanutest pigem nõustub ning 3% nõustub täielikult väitega, et ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, kuna teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad. Samas

13% vastanutest ei nõustu sellega üldse ning 23% pigem ei nõustu. Nagu näha, siis on vastused selle väite puhul erinevad ning peaaegu pooleks.

Viimasena oli toodud väide, et ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000 mõnel muul põhjusel. Ka selle väite puhul pole märgata vastanute seas üksmeelt. Seda iseloomustab väite kõrge standardhälve 1,04. Suurem osa ettevõtetest ei osanud seisukohta võtta, 49% vastanutest valis variandi “ei oska vastata”. Ülejäänud ettevõtete vastused läksid pooleks. 5% ja 21% vastanutest ei olnud vastavalt üldse ega pigem nõus antud väitega. 8% ja 18% vastanutest olid väitega vastavalt pigem nõus ning täiesti nõus.

Oli lisatud ka avatud küsimus välja selgitamiseks muid põhjuseid, miks standard ettevõttes kasutusel ei olnud. Ettevõtted, kes ei kasutanud ISO 26000 standardit mõnel muul põhjusel, tõid välja erinevad põhjused. Üheks põhjuseks oli see, et ettevõtte oli alles mõni kuu tagasi rajatud, mistõttu on ettevõtte alles oma tegevust käivitamas. Teiseks põhjuseks toodi välja, et ettevõtte on alles alustanud vastutustundliku ettevõtlusega, mistõttu protsess on alles alguses. Kolmandaks toodi välja, et standardit ei kasutata, kuna ettevõttes on kasutusel teised standardid ja eeskirjad, näiteks ISO 14001 sertifikaat, UN Environmental Program for Financial Institutions (UNEP FI), UN Global Compact, Carbon Disclosure Project (CDP), FTSE4Good, DJSI. Põhjuseks oli ka asjaolu, et tegemist oli kontserni ettevõttega, mistõttu lähtutakse organisatsiooni sisestest juhistest. Samuti oli põhjusteks ka vajaduse puudumine ning standardi kasutamisega kaasnev halduskoorumuse kasv.

3.3. Järeldused ja ettepanekud

Järgnevalt annab autor ankeetküsitluste tulemuste põhjal hinnangu ISO 26000 standardi rakendamisele Eestis vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas. Autor teeb ettepanekud, et suurendada ISO 26000 standardi kasutamist ja vastutustundliku ettevõtluse edendamist Eestis.

Esmalt selgitas autor uuringu põhjal välja ettevõtete teadlikkuse vastutustundlikust ettevõtlusest. Tuli välja, et ettevõtete seas on teadlikkus kõrge, kuid sellegipoolest näitas enamus ettevõtteid üles huvi rohkema informatsiooni saamiseks vastutustundlikust ettevõtlusest.

Läbiviidud uuringust selgus, et kõik ettevõtted olid suuremal või vähemal määral vastutustundlikud. Selleks, et teada saada, milliste vastutustundliku ettevõtlusega seotud teemadele kõige rohkem tegeletakse, kasutati ISO 26000 standardi kuut põhiteemat. Selgus, et

ettevõtete jaoks on kõik teemad olulised ning on pühendunud suurem määral kõikidesse. Kõige rohkem pöörati tähelepanu ausale tegutsemisele ja tarbijaküsimustele. Nendele järgnesid tööjõukasutus, inimõigused ja keskkonna parendamine. Kõige vähem panustati kogukonna kaasamisele ja arendamisele.

Järgmisena uuriti teadlikkust ja hoiakuid ISO 26000 standardi kohta. Tuli välja, et umbes pooled ettevõtted on teadlikud standardi olemasolust ning pooled ei ole. Standardi sisuga on tunduvalt vähem ettevõtteid tuttavad ehk suurem osa ei ole teadlikud ISO 26000 standardi sisust. Positiivsed olid asjaolud, et suurem osa ettevõtetest soovis saada standardi kohta rohkem informatsiooni ning nõustus, et standardit peaks ettevõtetele rohkem tutvustama. Samuti olid vähemalt pooled ettevõtted huvitatud standardi edasipidisest kasutamisest. See näitab, et ettevõtetel on huvi standardi vastu ning peavad oluliseks, et ettevõtted oleksid sellest teadlikud.

Ettevõtetel oli keeruline võtta seisukohta standardi pooldamise kohta. See võib kohati olla tingitud sellest, et ettevõtted ei ole teadlikud standardi olemasolust ja sisust, mistõttu nad ei teagi, kas seda pooldada või mitte. Samamoodi ei osatud seisukohta võtta ka ka küsimustes, mis olid seotud standardi seritifitseerimise ja standardi rollis vastutustundliku ettevõtluse arendamisel Eestis. Ka selle võib panna vähese teadlikkuse arvele.

Uuurides ISO 26000 standardi teadlikkust ja hoiakuid ettevõtete seas erinevate ettevõtete tegevusvaldkondade ja töötajate arvu kaupa, tuli välja, et suurema arvuga töötajatega ettevõtetes on teadlikkus standardi olemasolust ja selle sisust paremad. Samuti selgus, et väiksema töötajate arvuga ettevõtted sooviksid olukorda parandada ning standardist teadlikumaks saada. Kõige positiivsemaid hoiakuid hoidsid mikroettevõtted ehk alla 10 töötajaga ettevõtted. Samuti selgus, et ettevõtted, mille tegevusala oli veevarustus, kanalisatsioon, jäätmete-ja saastekäsitus, tervisehoid ja sotsiaalhoolekanne ning töötlev tööstus, olid kõige teadlikumad ISO 26000 standardi olemasolust ja sisust. Kõige positiivsemaid hoiakuid standardist hoidsid ettevõtete tegevusvaldkondade järgi ehitusettevõtted ja muude teenindavate tegevustega seotud ettevõtted.

ISO 26000 standardi rakendamise kohta tuli välja, et ainult väga väike osa (9%) ettevõtetest kasutab standardit. Ülejäänud ettevõtetes standard kasutusel ei ole. Selleks, et mõista põhjuste tagamaid ning pakkuda välja lahendusi olukorra parandamiseks, uuriti ettevõtetelt, millised on standardi rakendamise ja mitterakendamise peamised põhjused. Standardit rakendavates ettevõtetes oli standard peamiselt kasutusel seetõttu, et annab juhised

vastutustundlikuks ettevõtluseks ning sisaldab olulist informatsiooni vastutustundlikust ettevõtlusest.

Peamised põhjused miks standardit ei kasutata on need, et ettevõtted ei ole sellest piisavalt informeeritud ning ei ole teadlikud standardi olemasolust. Samuti oli esindatud umbes poolte ettevõtete poolt põhjus, et standard pole kasutusel, sest teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad. Suur osa ettevõtetest ei osanud võtta seisukohta, kas standard ei ole seetõttu ettevõttes kasutusel, kuna ettevõtte ei pea seda vajalikuks. See on ilmselt seetõttu, et standardist ei olda teadlikud, mistõttu ei osata hinnata selle vajalikkust. Ülejäänud ettevõtted, kes oskasid seisukohta võtta, ei pidanud seda põhjust õigeks. Väga palju oli ka ettevõtteid, kus ei olnud standard kasutusel mõnel muul põhjusel, mis ei kuulnud eelnimetatud põhjuste hulka. Põhjusteks olid asjaolud, et ettevõtte oli alles rajatud või ettevõtte oli alles alustanud vastutustundliku ettevõtlusega, misõttu ei ole veel jõutud standardit sisse viia. Toodi ka välja, et standardit ei kasutata, kuna tegemist on kontserni ettevõttega, mis tähendab, et järgitakse organisatsiooni siseseid juhiseid. Põhjuseks oli ka standardi kasutamise kaasnõu halduskoorumuse kasv. Samuti toodi välja, et standard pole kasutusel, kuna puudub selleks vajadus või kasutatakse teisi standardeid ja juhiseid, mis on seotud vastutustundliku ettevõtluse põhiteemadega.

Võttes arvesse läbiviidud uuringu tulemusi, toob autor endapoolsed ettepanekud olukorra parandamiseks ja vastutustundliku ettevõtluse edendamiseks:

- vastutustundliku ettevõtluse põhjalik tutvustamine ettevõtetele, rõhutades kasu nii ühiskonnale kui ka ettevõttele
- ISO 26000 standardi põhjalik tutvustamine ettevõtetele
- ISO 26000 standardi kasutamise populariseerimine
- premeerida vastutustundliku ettevõtlusega tegelevaid ettevõtteid ja ISO 26000 standardi rakendamist
- tuua eraldi välja ettevõtted, kes on vastutustundlikud ning kasutavad ISO 26000 standardit

Autori arvates peaks vastutustundliku ettevõtluse arendamisele ja ISO 26000 standardi populariseerimisele pöörama Eestis rohkem tähelepanu. Vastutustundliku ettevõtlusega seotud seminare peaks läbi viima tihedamini ning oleks vajalik läbi viia ka ISO 26000 standardit tutvustavaid seminare. Standardi populariseerimiseks võiks kasutada meedia abi, avaldades rohkem teemakohaseid artikleid tuntud ajalehtedes ja ajakirjades. Samuti võiks premeerida vastutustundliku ettevõtlusega tegelevaid ettevõtteid ning ISO 26000 standardit

rakendavaid ettevõtteid, tunnustades iga aasta silmapaistvamat ettevõtet tiitliga. Samuti võiksid ettevõtted, kes tegelevad vastutustundliku ettevõtlusega ning ISO 26000 rakendamisega jagada enda kogemusi ja edulugusid, et ettevõtted oleksid motiveeritumad.

KOKKUVÕTE

Tänapäeval on vastutustundlik ettevõtlus maailmas väga levinud ning aina enam on hakanud huvigrupid hindama ettevõtte juures sotsiaalse vastutuse tegurit. Samuti on hakanud ettevõtted on mõistma selle olulisust nii ühiskonnale kui ka ettevõttele, peamiselt suurenenud huvi huvigruppide tõttu. Vastutustundliku ettevõtluse lihtustamiseks on välja antud ISO 26000 standard, mis on samuti erinevate uuringte põhjal leidnud maailmas laialdaselt kasutust ning heakskiitu.

Käesoleva bakalaaurusetöö eesmärk oli selgitada välja teadlikkus ISO 26000 standardist, standardi rakendamine ning peamised rakendamise ja mitterakendamise põhjused vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas.

Eesmärgi saavutamiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, mille tarbeks viidi vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas läbi küsitlus *Google Forms* keskkonnas koostatud küsimustiku abil.

Töö esimeses peatükis anti ülevaade vastutustundliku ettevõtluse arengust erinevates etappides ning kirjeldati selle tähendust läbi aastakümnete. Selgitati millist kasu saavad ettevõtted vastutustundliku ettevõtlusega tegelemisest ning vaadeldi vastutustundlikku ettevõtlust Eestis.

Teises peatükis tutvustati sotsiaalse vastutuse juhiseid ehk ISO 26000 standardit. Anti ülevaade standardi olemusest, sisust ja ülesehitusest. Selleks, et mõista, kui laialdaselt on standard maailmas rakendust leidnud, toodi välja varasemad uuringud ISO 26000 standardi kasutamisest mujal maailmas.

Kolmandas peatükis kirjeldati uurimuse meetodikat ja valimit, vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete seas läbiviidud ankeetküsitluse tulemuste analüüsi ning esitati järeldused ja ettepanekud. Uuringust selgus, et umbes pooled ettevõtted on teadlikud ISO 26000 standardi olemasolust. Enamus ettevõtteid ei ole teadlikud standardi sisust. Tuli välja, et standardit rakendavad ainult väga väike osa (9%) ettevõtetest. Standardit rakendavates ettevõtetes oli standard peamiselt kasutusel seetõttu, et annab juhised vastutustundlikuks ettevõtluseks ning sisaldab olulist informatsiooni vastutustundlikust

ettevõtlusest. Peamised mitterakendamise põhjused olid, et ettevõtte ei ole teadlik ISO 26000 standardi sisust ning olemasolust. Samuti ei rakendata standardit kuna teadmised vastutustundlikust ettevõtlusest on piisavad ning olid toodud ka erinevad muud põhjused: ettevõtte on alles rajatud; alles on alustatud vastutustundliku ettevõtlusega tegelemist; kontsenri ettevõtte, mille tõttu lähtutakse organisatsiooni sisestest juhistest; kaasnev halduskoorumuse kasv jne.

Uuringu tulemuste põhjal koostas autor järgmised ettepanekud, kuidas parandada olukorda ning edendada vastutustundlikku ettevõtlust:

- vastutustundliku ettevõtluse põhjalik tutvustamine ettevõtetele, rõhutades kasu nii ühiskonnale kui ka ettevõttele
- ISO 26000 standardi põhjalik tutvustamine ettevõtetele
- ISO 26000 standardi kasutamise populariseerimine
- premeerida vastutustundliku ettevõtlusega tegelevaid ettevõtteid ja ISO 26000 standardi rakendamist
- tuua eraldi välja ettevõtted, kes on vastutustundlikud ning kasutavad ISO 26000 standardit

Bakalaureetöö eesmärk viidi täide, selgitati välja vastutustundliku ettevõtlusega tegelevate ettevõtete teadlikkus ISO 26000 standardist, standardi kasutus ning selle peamised kasutamise ja mittekasutamise põhjused. Autori arvates võiks viia läbi samalaadse uuringu viie aasta pärast, et teada saada, kas teadlikkus standardi kasutamisest on suurenenud, kas standard on laialdasemalt kasutusel ning kas peamised kasutamise/mitte-kasutamise põhjused on muutunud.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Asemah, E., S., Okpanachi, R., A., Edegoh, L., O., N. Business Advantages of Corporate Social Responsibility Practice: A Critical Review. (2013). *New Media and Mass Communication*. Vol 18

Carroll, A., B., (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business horizons* 34 (4), 39-48.

Corporate Social Responsibility (CSR). http://ec.europa.eu/growth/industry/corporate-social-responsibility_en (19.05.2017)

Country Information. International Organization of Standardization <http://iso26000.info/countries/> (05.04.2017)

Crane, A., Matte, D., McWilliams, A., Moon, J., Siegel, D., S. (2008). *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*. Oxford: Oxford University Press.

Global Consumers are Willing to Put Their Money Where Their Heart is When it Comes to Goods and Services from Companies Committed to Social Responsibility. (2014). <http://www.nielsen.com/us/en/press-room/2014/global-consumers-are-willing-to-put-their-money-where-their-heart-is.html> (01.04.2017)

Green Paper: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility. (2001). Commission of the European Communities.

Indeks. <http://www.csr.ee/vastutustundliku-ettevotluse-indeks/> (01.04.2017)

Juhis sotsiaalseks vastutuseks. (2010). Tallinn: Eesti Standardikeskus.

Katsoulakos, P., Koutsodimou, M., Matraga, A., Williams, L. (2004). A Historic Perspective of the CSR movement.

Keith Davis Model of Corporate Social Responsibility. (2008). <https://managementinnovations.wordpress.com/tag/davis-model-of-corporate-social-responsibility/> (19.05.2017)

Khamah, A., H., Njehia, K., B., Njanja, W., L. (2015). Investigating Effect of Corporate Social Responsibility on Consumer Buying Behaviour. *International Journal of Economics, Commerce and Management*. Vol. III

Liikmelisus. <http://www.csr.ee/liikmed/> (01.04.2017)

Meist. <http://www.csr.ee/meist/> (01.04.2017)

Millennial Employee Engagement Study. (2016). Cone Communications.

Rahman, S. (2011). Evaluation of Definitions: Ten Dimensions of Corporate Social Responsibility. *World Review of Business Research*, Vol. 1, No. 1, p166-176.

Study Report on How to Make Appropriate Use of ISO 26000 and other International Standards on Corporate Social Responsibility in Businesses. (2014).

Survey report on Nordic initiative for social responsibility using ISO 26000. (2013).

The Main Hinderers of Corporate Social Responsibility Activities within Estonian Companies. (2016). Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium.

Vastutustundliku ettevõtluse indeks Eestis.

http://eope.eek.ee/arieetika2/?Vastutustundliku_ettevõtluse_indeks_Eestis. (01.04.2017)

VEF projektid. <http://www.csr.ee/meist/mis-me-teeme/> (01.04.2017)

SUMMARY

THE IMPLEMENTATION OF THE ISO 26000 STANDARD IN ESTONIA

Anett Resik

All companies can help create a better environment and society by contributing to the sustainable development of corporate social responsibility. Corporate social responsibility includes different areas and considers the social environment, as well as the natural, work, and market environment. The ISO 26000 standard has been created to better understand and to implement corporate social responsibility.

The aim of this Bachelor's thesis is to examine the awareness of companies engaged in corporate social responsibility of the ISO 26000 standard, how widely the standard is used in Estonia, and the main reasons for using or not using it. The thesis also provides solutions for increasing awareness of corporate social responsibility and the ISO 26000 standard.

To achieve the above goal, the following research tasks were established:

- 1) give an overview of the nature and development of corporate social responsibility;
- 2) give an overview of the importance of corporate social responsibility for companies;
- 3) give an overview of corporate social responsibility in Estonia;
- 4) give an overview of the ISO 26000 standard as a social responsibility guide;
- 5) give an overview of the use of the ISO 26000 standard in the world;
- 6) carry out a survey on the use of the ISO 26000 standard in Estonia, analyse the results, draw conclusions, and make suggestions.

A quantitative research method was used in the Bachelor's thesis and an electronic survey was conducted among companies engaged in corporate social responsibility to achieve the goal.

The results revealed that approximately half of the companies are aware of the ISO 26000 standard, whereas most of them do not know about the content of the standard.

Furthermore, it appeared that only a small portion of companies (9%) implement the standard. The main reasons for implementing it are the facts, that it provides guidance on putting social responsibility into practice in an organization and consists of a important information about corporate social responsibility. The main reason for not implementing it is the lack of awareness of the existence and content of the ISO 26000 standard. It was also found that the standard is not used due to the companies' sufficient knowledge of responsible entrepreneurship. There were also other reasons: the company has only recently been established or begun engaging in corporate social responsibility; the company belongs to a group, which is why it follows the organisation's internal guidelines; administrative burdens accompanying corporate social responsibility, etc.

Based on the results of the study, the author drew up the following suggestions on how to improve the situation and promote corporate social responsibility:

- providing companies with thorough information on the concept of responsible entrepreneurship by highlighting the benefits to both the society and the company;
- providing companies with thorough information about the ISO 26000 standard;
- popularising the ISO 26000 standard;
- rewarding the companies engaged in responsible entrepreneurship and the implementation of the ISO 26000 standard;
- providing stakeholders with information about responsible companies using the ISO 26000 standard;

The aim of the Bachelor's thesis was achieved by ascertaining the awareness of companies engaged in corporate social responsibility of the ISO 26000 standard, the use of the standard, and the main reasons for using or not using it. In the author's opinion, a similar study should be carried out in five years to find out whether awareness of the use of the standard has increased, whether the standard is used more widely, and whether the main reasons for using or not using the standard have changed.

LISAD

Lisa 1. ISO 26000 standardi põhiteemad ja küsimused

Põhiteemad ja küsimused	Jaotis
Põhiteema: Organisatsiooni valitsemine	6.2
Põhiteema: Inimõigused	6.3
Küsimus 1: Nõuetekohane hoolsus	6.3.3
Küsimus 2: Inimõiguste riskiolukorrad	6.3.4
Küsimus 3: Kaassüü vältimine	6.3.5
Küsimus 4: Kaebuste lahendamine	6.3.6
Küsimus 5: Diskrimineerimine ja haavatavad rühmad	6.3.7
Küsimus 6: Kodanikuõigused ja poliitilised õigused	6.3.8
Küsimus 7: Majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused	6.3.9
Küsimus 8: Põhimõtted ja õigused tööl	6.3.10
Põhiteema: Tööjõukasutus	6.4
Küsimus 1: Töökoht ja töösuhe	6.4.3
Küsimus 2: Töötingimused ja sotsiaalkaitse	6.4.4
Küsimus 3: Sotsiaalne dialoog	6.4.5
Küsimus 4: Töötervishoid ja -ohutus	6.4.6
Küsimus 5: Inimeste areng ja koolitus töökohal	6.4.7
Põhiteema: Keskkond	6.5
Küsimus 1: Saastamise vältimine	6.5.3
Küsimus 2: Jätkusuutlik ressursikasutus	6.5.4
Küsimus 3: Kliimamuutuste leevendamine ja kohanemine	6.5.5
Küsimus 4: Keskkonnakaitse, bioloogiline mitmekesisus ja loomulike elukeskkondade taastamine	6.5.6
Põhiteema: Aus tegutsemine	6.6
Küsimus 1: Korruptsioonivastatus	6.6.3
Küsimus 2: Vastutustundlik poliitiline kaasatus	6.6.4
Küsimus 3: Aus konkurents	6.6.5
Küsimus 4: Sotsiaalse vastutuse edendamine väärtusahelas	6.6.6
Küsimus 5: Omandiõiguse austamine	6.6.7
Põhiteema: Tarbijaküsimused	6.7
Küsimus 1: Aus turundus, faktipõhine ja erapooletu informatsioon ning ausad lepingulised praktikad	6.7.3
Küsimus 2: Tarbija tervise ja ohutuse tagamine	6.7.4

Lisa 1 järg

Küsimus 3: Jätkusuutlik tarbimine	6.7.5
Küsimus 4: Klienditeenindus ja -tugi, kaebuste ning vaidluste lahendamine	6.7.6
Küsimus 5: Kliendiandmete kaitse ja privaatsus	6.7.7
Küsimus 6: Ligipääs olulistele teenustele	6.7.8
Küsimus 7: Haridus ja teadlikkus	6.7.9
Põhiteema: Kogukonna kaasamine ja arendamine	6.8
Küsimus 1: Kogukonna kaasamine	6.8.3
Küsimus 2: Haridus ja kultuur	6.8.4
Küsimus 3: Töökohtade loomine ja oskuste arendamine	6.8.5
Küsimus 4: Tehnoloogia areng ja ligipääsetavus	6.8.6
Küsimus 5: Jõukuse ja sissetuleku loomine	6.8.7
Küsimus 6: Tervis	6.8.8
Küsimus 7: Sotsiaalsed investeeringud	6.8.9

Allikas: juhis sotsiaalseks vastutuseks

Lisa 2. Läbiviidud küsitluse ankeet

Lugupeetud vastaja!

Olen Tallinna Tehnikaülikooli kolmanda kursuse üliõpilane ning palun Teie abi seoses bakalaureusetöö läbiviimisega, mille eesmärgiks on uurida standardi ISO 26000 ehk sotsiaalse vastutuse juhise kasutamist Eestis.

Uuringu läbiviimiseks on koostatud küsimustik, millele vastamine võtab aega orienteeruvalt 5-7 minutit.

Küsimustik on anonüümne ning tulemusi kasutatakse vaid antud bakalaureusetöö raames üldistatud kujul.

Ankeedi täitmiseks palun Teil valida sobivaim vastusevariant, mis kehtib Teie kohta kõige rohkem.

Suured tänud küsitluses osalemise eest!

Anett Resik

anett.resik@gmail.com

*Kohustuslik

Palun hinnake järgmiste väiteid skaalal 1-5, kus 1 tähistab vastust "ei ole üldse nõus", 2 "pigem ei ole nõus", 3 "pigem nõus", 4 "täiesti nõus", ja 5 tähistab vastust "ei oska vastata".

Vastutustundlik ettevõtlus ja ISO 26000 standard *

	1 - ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 - pigem nõus	4 - täiesti nõus	5 - ei oska vastata
Ettevõtte on teadlik ettevõtte sotsiaalse vastutuse olemusest	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte sooviks saada rohkem informatsiooni sotsiaalse vastutuse kohta	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu inimõigustele	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tööjõukasutusele	☐	☐	☐	☐	☐

Lisa 2. järg

Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu keskkonna parendamisele	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu ausale tegutsemisele	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tarbijaküsimustele	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu kogukonna kaasamisele ja arendamisele	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 sisust	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis	☐	☐	☐	☐	☐
Standardil ISO 26000 on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis	☐	☐	☐	☐	☐
Standard ISO 26000 peaks olema sertifitseeritav	☐	☐	☐	☐	☐
Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	☐	☐	☐	☐	☐

Lisa 2 järg

Kas ettevõtte kasutab standardit ISO 26000? *

- Jah
- Ei

Kui vastatsite eelmisele küsimusele eitavalt, siis palun jätke järgnevad kaks küsimust vahele ning liikuge küsimuse "Peamised mittekasutamise põhjused" juurde.

Peamised kasutamise põhjused

	1 - ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 - pigem nõus	4 - täiesti nõus	5 - ei oska vastata
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see sisaldab olulist informatsiooni sotsiaalsest vastutusest	☐	☐	☐	☐	☐
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest annab sobivaid juhised ettevõttele sotsiaalse vastutuse alal	☐	☐	☐	☐	☐
Standardit ISO 26000 on ettevõttes kasutusel mõnel muul põhjusel	☐	☐	☐	☐	☐

Kui standard ISO 26000 on kasutusel mõnel muul põhjusel, siis millisel?

Teie vastus

Lisa 2 järg

Peamised mittekasutamise põhjused

	1 - ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 - pigem nõus	4 - täiesti nõus	5 - ei oska vastata
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest teadlik	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest piisavalt informeeritud	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest ei pea seda vajalikuks	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, kuna teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad	☐	☐	☐	☐	☐
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000 mõnel muul põhjusel	☐	☐	☐	☐	☐

Kui standard ISO 26000 ei ole kasutusel mõnel muul põhjusel, siis millisel?

Teie vastus

Lisa 2 järg

Ettevõtte tüüp *

- Riigiettevõtte
- Äriettevõtte
- Sotsiaalne ettevõtte
- Erasik

Ettevõtte vanus *

- ...-10
- 11-20
- 21-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- 71-80
- 81-90
- 91-100
- 101-...

Ettevõtte tegevusala *

- Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
- Mäetööstus

Lisa 2 järg

- Töötlev tööstus
- Elektrienergia, gaasi, auru, ja konditsioneeritud õhuga varustamine
- Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme-ja saastekäsitlus
- Ehitus
- Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont
- Veondus ja laondus
- Majutus ja toitlustus
- Info ja side
- Finants-ja kindlustustegevus
- Kinnisvaraalanetegevus
- Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus
- Haldus- ja abitegevused
- Avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus
- Haridus
- Tervisehoid ja sotsiaalhoolekanne
- Kunst, meelelahutus ja vaba aeg
- Muud teenindavad tegevused
- Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus, kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine
- Eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevus

Lisa 2 järg

Töötajate arv ettevõttes *

- ...-9
- 10-49
- 50-249
- 250-...

Lisa 3. Läbiviidud küsitluse vastused

Palun hinnake järgmiseid väiteid skaalal 1-5, kus 1 tähistab vastust "ei ole üldse nõus", 2 "pigem ei ole nõus", 3 "pigem nõus", 4 "täiesti nõus", ja 5 tähistab vastust "ei oska vastata".

Vastutustundlik ettevõtlus ja ISO 26000 standard

	1 – ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Ettevõtte on teadlik sotsiaalse vastutuse olemusest	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	30 (70%)	2 (5%)
Ettevõtte sooviks saada rohkem informatsiooni sotsiaalse vastutuse kohta	0 (0%)	10 (23%)	21 (49%)	8 (19%)	4 (9%)
Ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik	0 (0%)	0 (0%)	16 (37%)	27 (63%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu inimõigustele	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	29 (67%)	3 (7%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tööjõukasutusele	0 (0%)	0 (0%)	11 (26%)	31 (72%)	1 (2%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu keskkonna parendamisele	0 (0%)	1 (2%)	18 (42%)	24 (56%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu ausale tegutsemisele	0 (0%)	0 (0%)	7 (16%)	36 (84%)	0 (0%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tarbijaküsimustele	0 (0%)	0 (0%)	7 (16%)	29 (67%)	7 (16%)
Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu kogukonna kaasamisele ja arendamisele	0 (0%)	2 (5%)	25 (58%)	12 (28%)	4 (9%)
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust	7 (16%)	14 (33%)	10 (23%)	10 (23%)	2 (5%)
Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 sisust	11 (26%)	16 (37%)	9 (21%)	4 (9%)	3 (7%)
Ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis	0 (0%)	1 (2%)	9 (21%)	4 (9%)	29 (67%)

Lisa 3 järg

Standardil ISO 26000 on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis	1 (2%)	0 (0%)	9 (21%)	2 (5%)	31 (72%)
Standard ISO 260000 peaks olema sertifitseeritav	0 (0%)	1 (2%)	9 (21%)	3 (7%)	30 (70%)
Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	0 (0%)	0 (0%)	12 (28%)	16 (37%)	15 (35%)
Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	0 (0%)	2 (5%)	20 (47%)	11 (26%)	10 (23%)
Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	0 (0%)	1 (2%)	12 (28%)	7 (16%)	23 (53%)
Standard ISO 260000 peaks olema sertifitseeritav	0 (0%)	1 (2%)	9 (21%)	3 (7%)	30 (70%)
Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	0 (0%)	0 (0%)	12 (28%)	16 (37%)	15 (35%)
Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	0 (0%)	2 (5%)	20 (47%)	11 (26%)	10 (23%)
Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	0 (0%)	1 (2%)	12 (28%)	7 (16%)	23 (53%)

Allikas: autori koostatud

Kas ettevõtte kasutab standardit ISO 26000?

☐	Jah	39 (91%)
☐	Ei	4 (9%)

Allikas: autori koostatud

Lisa 3 järg

Kui vastatsite eelmisele küsimusele eitavalt, siis palun jätke järgnevad kaks küsimust vahele ning liikuge küsimuse "Peamised mittekasutamise põhjused" juurde.

Peamised kasutamise põhjused

	1 - ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see sisaldab olulist informatsiooni sotsiaalsest vastutusest	0 (0%)	0 (0%)	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest annab juhiseid ettevõttele sotsiaalse vastutuse alal	0 (0%)	0 (0%)	1 (25%)	2 (50%)	1 (25%)
Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel mõnel muul põhjusel	0 (0%)	2 (50%)	1 (25%)	0 (0%)	1 (25%)

Allikas: autori koostatud

Kui standard ISO 26000 on kasutusel mõnel muul põhjusel, siis millisel?

-

Peamised mittekasutamise põhjused

	1 - ei ole üldse nõus	2 - pigem ei ole nõus	3 – pigem nõus	4 – täiesti nõus	5 – ei oska vastata
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest teadlik	5 (13%)	8 (21%)	9 (23%)	12 (31%)	5 (13%)

Lisa 3 järg

Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest piisavalt informeeritud	4 (10%)	5 (13%)	11 (28%)	14 (36%)	5 (13%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest ei pea seda vajalikuks	7 (18%)	7 (18%)	4 (10%)	0 (0%)	21 (54%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, kuna teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad	5 (13%)	9 (23%)	16 (41%)	1 (3%)	8 (21%)
Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000 mõnel muul põhjusel	2 (5%)	8 (21%)	3 (8%)	7 (18%)	19 (49%)

Allikas: autori koostatud

Kui standard ISO 26000 ei ole kasutusel mõnel muul põhjusel, siis millisel?

Protsess on alles alguses.

Sustinere on kolm kuud tagasi käivitatud ettevõtte - seega oleme alles oma tegevust käivitamas.

Swedbank Rootsi tegevused omavad ISO 14001 sertifikaati.

Grupiüleselt oleme võtnud kasutusele: UN Environmental Program for Financial Institutions (UNEP FI), UN Global Compact; Carbon Disclosure Project (CDP), FTSE4Good, DJSI <https://www.swedbank.com/sustainability/international-agreements-indexes-and-cooperation/agreements-and-frameworks/>.

Ettevõtte on liiga väike töötajate arvu poolest.

Tänu teie küsimustlikule tekkis meil selle vastu huvi ning kindlasti vaatame oma senise tegevuse vastavust ISO 26000-le ning viime sisse vajalikud parandused et saaksime öelda et rakendame seda oma ettevõttes.

Kontserni ettevõttena lähtume organisatsiooni sisestest juhistest.

Lisa 3 järg

Halduskoormuse kasv ja vajaduse puudumine.

Kõik ISO 26000 nõuded on implementeeritud aga sertifikaati pole ostetud.

Ei ole olnud vajadust sisse viia.

Kuna meie näol on tegemist rahvusvahelise suure ettevõtte tütrega Eestis, siis paljud sertifitseerimised jm saavad algatatud emavõtte poolt. Antud sertifikaadile pole sarnast algatust tulnud.

Ettevõtte tüüp

☐	Riigiettevõtte	0 (0%)
☐	Äriettevõtte	41 (95%)
☐	Sotsiaalne ettevõtte	2 (5%)
☐	Eraisik	0 (0%)

Allikas: autori koostatud

Ettevõtte vanus

☐	...-10	12 (28%)
☐	11-20	12 (28%)
☐	21-30	12 (28%)
☐	31-40	1 (2%)
☐	41-50	0 (0%)
☐	51-60	2 (5%)
☐	61-70	0 (0%)
☐	71-80	1 (2%)
☐	81-90	0 (0%)
☐	91-100	0 (0%)
☐	101-...	3 (7%)

Allikas: autori koostatud

Ettevõtte tegevusvala

☐	Mäetööstus	0 (0%)
☐	Töötlev tööstus	11 (5%)
☐	Elektrienergia, gaasi, auru, ja konditsioneeritud õhuga varustamine	0 (0%)
☐	Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäsitlus	2 (5%)
☐	Ehitus	2 (5%)
☐	Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5 (12%)
☐	Veondus ja laondus	3 (7%)
☐	Majutus ja toitlustus	0 (0%)
☐	Info ja side	3 (7%)

Lisa 3 järg

☐	Finants- ja kindlustustegevus	8 (19%)
☐	Kinnisvaraalanetegevus	0 (0%)
☐	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 (2%)
☐	Haldus- ja abitegevused	0 (0%)
☐	Avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus	0 (0%)
☐	Haridus	1 (2%)
☐	Tervisehoid ja sotsiaalhoolekanne	1 (2%)
☐	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2 (5%)
☐	Muud teenindavad tegevused	4 (9%)
☐	Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus, kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	0 (0%)
☐	Eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevus	0 (0%)

Allikas: autori koostatud

Töötajate arv ettevõttes

☐	...-9	14 (32%)
☐	10-49	8 (19%)
☐	50-249	5 (12%)
☐	250-...	16 (37%)

Allikas: autori koostatud

Lisa 4. Väidete 1-9 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed

Väited	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve
1. Ettevõtte on teadlik ettevõtte sotsiaalse vastutuse olemasolust	3,73	0,44
2. Ettevõtte sooviks saada rohkem informatsiooni sotsiaalse vastutuse kohta	2,95	0,68
3. Ettevõtte on sotsiaalselt vastutustundlik	3,63	0,48
4. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu inimõigustele	3,73	0,45
5. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tööjõukasutusele	3,74	0,44
6. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu keskkonna parendamisele	3,53	0,54
7. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu ausale tegutsemisele	3,84	0,37
8. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu tarbijaküsimustele	3,81	0,40
9. Ettevõtte pöörab olulist tähelepanu kogukonna kaasamisele ja arendamisele	3,26	0,54

Allikas: autori koostatud

Lisa 5. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed

Väited	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve
10. Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust	2,56	1,04
11. Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 sisust	2,15	0,94
12. Ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis	3,21	0,56
13. Standardil ISO 26000 on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis	3,00	0,71
14. Standard ISO 26000 peaks olema sertifitseeritav	3,15	0,53
15. Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	3,57	0,49
16. Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	3,27	0,57
17. Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	3,30	0,56

Allikas: autori koostatud

Lisa 6. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised tegevusvaldkondade kaupa

Väide	Tegevusvaldkonnad											
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
10	3,10	2,50	2,25	2,25	2,67	2,00	3,50	2,50	2,00	2,00	3,00	1,00
11	2,56	2,00	2,00	2,25	1,67	1,67	3,00	2,00	2,00	2,00	3,00	1,00
12	3,00	3,25	3,00	4,00	3,00	-	-	4,00	-	-	-	-
13	3,00	2,33	3,00	4,00	4,00	-	3,00	3,00	-	-	-	-
14	3,33	3,00	3,50	3,00	3,00	2,00	-	4,00	-	-	3,00	-
15	3,63	4,00	3,67	3,50	3,00	3,50	3,00	3,50	3,50	4,00	4,00	-
16	3,13	3,40	3,00	3,25	3,00	3,50	3,00	3,50	3,50	4,00	4,00	-
17	3,00	3,60	3,00	4,00	3,00	-	-	3,50	3,00	-	4,00	-

Selgitus: A – töötlev tööstus, B – finants-ja kindlustustegevus, C – hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont, D – muud teenindavad tegevused, E – veondus ja laondus, F – info ja side, G – veevarustus, kanalisatsioon, jäätme-ja saastekäsitlus, H – ehitus, I – kunst, meelelahutus ja vaba aeg, J – haridus, K – tervisehoid ja sotsiaalhoolekanne, L – kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus

Allikas: autori koostatud

Lisa 7. Väidete 10-17 aritmeetilised keskmised töötajate arvu kaupa

Väide	Töötajate arv			
	alla 10 töötaja	10-49 töötajat	50-249 töötajat	üle 249 töötaja
10. Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 olemasolust	1,89	2,38	3,50	3,07
11. Ettevõtte on teadlik standardi ISO 26000 sisust	1,71	2,13	2,20	2,62
12. Ettevõtte pooldab standardi ISO 26000 kasutamist Eestis	4,00	2,75	3,50	3,00
13. Standardil ISO 26000 on oluline roll sotsiaalse vastutuse arendamisel Eestis	3,50	2,33	3,33	3,00
14. Standard ISO 26000 peaks olema sertifitseeritav	3,33	3,33	3,33	2,75
15. Standardit ISO 26000 võiks ettevõtetele rohkem tutvustada	3,73	3,80	3,25	3,38
16. Ettevõtte sooviks standardist ISO 26000 rohkem teada saada	3,54	3,17	3,00	3,11
17. Ettevõtte oleks edaspidi standardi ISO 26000 kasutamisest huvitatud	2,67	3,20	3,20	3,00

Allikas: autori koostatud

Lisa 8. Väidete 18-20 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed

Väited	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve
18. Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest see sisaldab olulist informatsiooni sotsiaalsest vastutusest	3,33	0,47
19. Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel, sest annab juhiseid ettevõttele sotsiaalse vastutuse alal	3,67	0,47
20. Standard ISO 26000 on ettevõttes kasutusel mõnel muul põhjusel	2,33	0,47

Allikas: autori koostatud

Lisa 9. Väidete 21-25 aritmeetilised keskmised ja standardhälbed

Väited	Aritmeetiline keskmine	Standardhälve
21. Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest teadlik	2,82	1,07
22. Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest pole sellest piisavalt informeeritud	3,03	1,01
23. Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, sest ei pea seda vajalikuks	1,83	0,76
24. Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000, kuna teadmised sotsiaalse vastutuse alal on piisavad	2,42	0,79
25. Ettevõtte ei kasuta standardit ISO 26000 mõnel muul põhjusel	2,75	1,04

Allikas: autori koostatud